Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov.

Issued daily except Sundays and Holidays.

DEC 1 - 1928
UNIVERSITY OF ILLINOIS

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori: 2657 S. Lawndale Ave.

Office of Publication: 2657 South Lawndale Ave. Telephone, Rockwell 4904

LETO—YEAR XXI. | Cena lista je $6.00 | Entered as second-class matter January 28, 1919, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

Chicago, Ill., sobota, 24. novembra (Nov. 24), 1928. | Subscription $6.00 Yearly | ŠTEV.—NUMBER 277

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

V neunijskem mestu plačujejo najnižje mezde

To je staro pravilo podjetnikov v sedanji človeški družbi.

Binghampton, N. Y. — Tukajšnja trgovska zbornica oglasa mesto: "Delavske unije ni v nobeni tovarniški industriji v tem mestu. Ker se mesto priporoča tovarnarjem na ta način, se samoposebi razume, da so izredno nizke mezde za delavce in delavke.

V tem mestu je proporčno več omoženih delavk, ki hodijo delat v tovarne, kot v katerem drugem industrijskem mestu. Zvezni ženski biroj poroča, da tudi mezde niso nikjer tako nizke kot v tem mestu. Ta biroj je dalje dognal, da je delo od kosa uvedeno v zelo obširnem obsegu. Samo petnajst odstotkov tovarniških delavcev. Preiskava o zaslužku se razteza več ko na dva tisoč delavk. In polovica teh delavk zasluži manj kot $16.50 na teden. Ta znesek je posrednja mezda, ki je veliko bolj natančna kot povprečna mezda. Pri povprečni mezdi majhno število izredno dobro plačanih delavcev poviša mezdo, posrednja mezda pa pomeni, da je polovica delavk zaslužilo več ko $16.50 na teden, druga polovica pa manj.

Biroj je pri študiranju posrednje mezde pronašel, da delavke v čevljarski industriji zaslužijo po $18.70 na teden, izdelovalke smotk po $16.55, v obležni industriji po $13.40 na teden, kovinski industriji po $20.15 na teden, tekstilni $17.40 na teden, tiskarski po 15.38 in v lesni po $15.78. Najslabeje so plačane perice, ki delajo v pralnicah. Te zaslužijo po $12.57 na teden.

Delavni čas v tednu je navadno znašal po petdeset ur. Z dnem 1. januarja t. l. je stopil nov zakon v veljavo in delavni čas mora biti omejen na 48 ur v tednu. Takrat, ko so se preiskavale delavne razmere v tem mestu, je bil tedenski delavni čas določen na 54 ur.

Biroj poroča, da so omožene delavke zaposlene v industrijah tega mesta v takem številu, da vzbuja pozornost.

Podjetniki so seveda odločni v tem, da se v mestu ne ustanovijo delavske strokovne organizacije. To potrdi naslednji dogodek. Na konferenco, ki so jo priredila organizacija Y. W. C. A. in druge socialne agencije, je imel priti tudi zastopnik Ameriške delavske federacije. Ko se je stvar raznesla po mestu o nameravani konferenci, je bogat tovarnar pozval telefonično zastopnico organizacije Y. W. C. A. in ji zagrozil, ako bo na konferenci govoril govornik Ameriške delavske federacije, da ne bo organizaciji dajal mastne letne podpore. Zastopniku Ameriške delavske federacije je bilo sporočeno, naj nikar ne pride na konferenco. Ko je bila zadnja predsedniška kampanja, so neorganizirani delavci prišli poslušat govornike delavskih političnih strank. In ti so jim razložili, da imajo nizke mezde zaradi tega, ker niso organizirani. Delavci so vseeno slišali resnico.

Policaji v Calgaryju zahtevajo povišanje mezde.

Calgary, Kanada. — Zvezno policijska unija v Calgaryju zahteva, da se plača policajem poviša za deset dolarjev na mesec.

Avti ubili 25,533 oseb v enem letu.

Washington, D. C. — V letu 1927 so avtomobili ubili 25,533 oseb v Združenih državah. Te številke so oficijelne.

Coolidge bo oljni magnat.

New York City. — American Petroleum Institute je pripravljena ponuditi predsedniku Coolidgu predsedništvo, če ga sprejme.

Izdajatelji dnevnikov so se pobotali

Bojna sekira je pokopana, delavci pa trpijo.

Denver, Colo. — Tri sto tiskarskih delavcev je pomnožilo armado breposelnih delavcev, ko prihaja zima. Dnevnika "Denver Morning Post" in "Denver Evening Post" sta prenehala izhajati vsled skupnega sporazuma, ki sta ga podpisala kot zastopnika F. G. Bonfils za "Post" in Roy Howard za Scrips-Howardove interese.

Delavci so prišli na delo v ponedeljek kot ponavadi. Čakala je nanje presenetljiva novica. Povedali so jim, da je to zadnji dan dela v tiskarni. Pognani so bili v brezposelnost brez vsake posebne odškodnine. Plačevali so jim zadnji dan in s tem je bil konec zaposljenja. Za te delavce je skoraj nemogoče dobiti delo v Denverju. Podjetniki nimajo zaradi tega nobenih skrbi in tudi lasje jim ne bodo posiveli.

Slišali so se glasovi, da bodo podjetniki plačali odslovljenim delavcem mezdo za štirinajst dni. Delavci so razumeli, da so to prazne govorice, ko nekaterim delavcem niso hoteli kriti potnih stroškov ali pa prispevati h kritju teh stroškov, da bi lagije zapustili mesto. Delavci, ki so delali leta in leta za dnevnik "Evening Star" so zdaj na cesti in pot jim je odprta v druga tuja mesta, da si poiščejo delo, kjer ga dobe.

Sporazum med zastopniki obeh listov pomeni, da je končala vojna dveh let. Zmagal v tem boju je dnevnik 'Morning Post', oziroma njegov lastnik, ki ga je izdajal nekaj nad dve leti.

Posledica opičjega zakona v Arkansasu

Profesor grozi z resignacijo v izjavi, da ni zapisal svoje pameti fanatikom.

Texarkana, Ark. — Dr. Charles H. Brough, predsednik Central učilišča, je 22. t. m. informiral organizacijo baptističnih pastorjev v Ark., da rajši odstopi od svoje službe, kakor da bi vodil učni zavod pod komando fundamentalistov, ki bi mu tolmačili, kako se mora razumeti beseda "evolucija".

Baptistični pastorji so bili aktivni v kampanji za sprejetje znanega opičjega zakona, ki prepoveduje razlaganje v javnih šolah o postanku človeka v luči moderne biologije. Dr. Brough priznava, da je tudi on podpisal peticijo za omenjeni zakon pod pritiskom agitatorjev, toda to je storil le v smislu svojega prepričanja, da človek ni izšel iz antropidične opice, nikakor pa ne v smislu, da človek sploh ni produkt evolucije. On verjame, da se je človek razvil "iz nižjih form". To znači, da je pristaš takozvanih modernistov.

Dr. Brough pravi v svoji izjavi, da zdaj obžaluje, da je sploh podpisal peticijo, ampak s tem, da je podpisal, še ni zapisal, da je njegova pamet popolnoma v službi fundamentalistov.

Indijanci v Aziji.

Berlin, 23. nov. — Nemška znanstvena ekspedicija, ki je pod vodstvom Walterja Stoetznerja na delu v severni Mandžuriji, poroča, da so tamkajšnji domačini rodu Tungus po krvi in jeziku severnoameriški Indijanci. Ekspedicija je proučila njihov jezik in običaje. To je prvi direkten dokaz, da so ameriški Indijanci odcepek velike mongolske veje človeštva.

Pridobitve tiskarskih delavcev večje kot izgube

Samo deset lokalnih organizacij je pristalo na znižanje mezde. — Pridobitve na mezdi so pa veliko bolj številne.

Indianapolis, Ind. — Tiskarski podjetniki ne bodo prav nič zadovoljni, ko izvejo, kakšen je mezdni položaj v tiskarski industriji. Samo deset lokalnih organizacij poroča, da so v minolem letu pristale na znižanje mezde, naobratno jih pa več ko sto poroča, da se je mezda povišala.

Mezda se je znižala v tiskarnah Floride, ker so pojenjale zemljiščne špekulacije. Prek Floride so divjali orkani, podirali hiše in delali še drugo škodo na premičnini in nepremičnini. Ljudje so se ustrašili in ne silijo več v Florido. Tu so lokalne organizacije pristale na znižanje mezde, ker so se prepričale, da je pojenjalo delo v tiskarski industriji.

J. W. Hays, urednik strokovnega glasila mednarodne tiskarske organizacije, je napisal par besed v slovo članstvu organizacije. Po dva in trideset letih ni bil več izvoljen urednikom in na njegovo mesto pride Woodruff Randolph.

V svojem poslovitvem spisu pravi, da se je v dva in trideset letih pomnožilo članstvo od manj kot 30,000 na 72,000. članov. Uvedeni sta bili pokojnina in posmrtnina za članstvo. Povprečni letni zaslužek tiskarskih delavcev se je povišal izpod tisoč dolarjev na dva tisoč štiri sto dolarjev. Tiskarski dom se je razvil in majhne naprave v velik institut, v katerem je prostora za tri sto bolnih in obnemoglih članov.

Konvencija Ameriške delavske federacije

Voditelji odobravajo Hooverjev načrt "stabilizacije dela."

New Orleans, La. — Na četrtkovi seji 48. konvencije Ameriške delavske federacije so Green in drugi odborniki pohvalili Hooverjev načrt ustanovitve sklada dveh milijard dolarjev za javna dela v svrho odprave brezposelnosti v Združenih državah. Načrt je bil objavljen na konferenci governerjev v tem mestu in nekaj governerjev je posetilo konvencijo federacije z urgenco, naj delavske unije prve odobre to reč.

Predsednik Green je dejal, da je to "prvi definitivni korak k sistematiziranju mezde in uposlenosti". James O'Connell od unije kovinarjev je rekel, da "z vsem srcem podpira Hooverjev načrt, ki napoveduje novo dobo za ameriške delavce". Približno tako so se izrekli tudi drugi voditelji in mnogi delegatje konvencije.

Med nadaljnimi resolucijami, ki so bile predložene v teku konvencije, je tudi odobritev Kelloggovega protivojnega pakta. Druga resolucija zahteva svobodo govora in vsi javni uradniki, ki nepostavno tlačijo to svobodo z aretacijami in drugim nasiljem, morajo biti obtoženi za odškodnino.

John Marchback, pomožni tajnik unije železničarjev v Angliji, je pozdravil konvencijo in poročal o veliki brezposelnosti na Angleškem.

Tiskarska unija ima veliko vpokojencev.

Indianapolis, Ind. — Mednarodna unija tiskarskih delavcev izplačuje pokojnino 2,749 članom.

Samomor.

Kewanee, Ind. — Albert Bush se je v četrtek ustrelil v svojem stanovanju. Vzrok samomora so bili prepiri v družini.

KU KLUX KLAN IN JEKLARSKA KOMPANIJA

Stavbišča pod vodo se prodajajo tujcem. — Jeklarska družba ima organiziran špijonažni sistem.

Birmingham, Ala. (F. P.) — "Pridružil sem se Kukluksklanu zaradi biznisa," je pripovedal smehljaje lastnik garaže. "Pa kmalu sem ga pustil. Bratje tega reda so mislili, da moram popravljati njih avte na kredit. In nikdar niso plačali svojih računov.

"Klan je zdaj mrtev. Zdaj pripadam k enemu izmed Obedovalnih klubov. Ta se mi bolj dopade. Naše mesto je lepo, ako mu zemljiščni trgovci ne bodo dali slabega imena. Ti prodajajo tujcem stavbišča pod vodo, ali pa tam zunaj na deželi. Pripovedujejo jim, da bo Henry Ford ali pa kdo drugi prevzel Muscle Shoals in povzročil čudežen razvoj.

"Tukajšnji ljudje jih ne marajo kupiti. Toda tujce pregovore in povzročajo, da kolnejo mesto. Govoril sem z nekim iz Detroita. Ta je prišel sem, da vidi svoje stavbišče. Vprašal me je, ako ga popeljem do njega. Pokazal mi je velik zemljevid zemljiščnega agenta. Ta zemljevid mu je izročil v Detroitu. Velike tovarne, parobrodi in pomoli iz betona so bili ob njegovem stavbišču. Peljal sem ga na lice mesta. Pa ni bilo tovaren, ne pomolov, ne parnikov. Njegovo stavbišče je bilo pod vodo.

"Tujec je grozil s kriminalno akcijo in vrnjen mu je bil denar. Toda večina žrtev izgubi.

Skozi gost dim od smotke se je slišal glas, ki je hvalil delavsko politiko Tennessee Coal in Iron kompanije. Mož je ležal na sofi v veži hotela Tutweiler v Birmnighamu.

"Dober sistem imajo za ravnanje s svojimi delavci v jeklarni," je dejal in krepko potegnil smotko. "Agitator ne pride daleč tukaj. Veste, ti agitatorji so navihani. Dobe delo v jeklarni, pa skozi dva ali tri mesece ne zinejo beseda, dokler ne mislijo, da je varno pričeti z agitacijo. Agitator reče kateremu delavcu, da razmere niso v redu in bi morale biti drugačne. Toda daleč ne pride s tako govorico. Drugi ali tretji delavec, s katerim govori, ga naznani. Pokličejo ga v pisarno. Nikdar mu ne povedo, kaj so slišali. Rečejo mu, da so časi slabi in da ga za kratek čas odslove. Vzamejo njegov naslov in mu pravijo, da bodo poslali ponj ali mu pa pisali, ko ga bodo potrebovali.

"To je konec z jeklarsko družbo, ki je podružnica U. S. Steel korporacije.

"Tu ni nobenega vzroka za nepokoj v jeklarni. Ako ima kateri uslužbencev pritožbe, jih pove zastopniku odbora. In verjemite mi, ko neha pogovor, da delavec spozna, da nima nobene pritožbe, ampak vse je bila le pomota."

Konvencija farmarjev.

Denver, Colo. — Zastopniki Farmers' Educational & Cooperative Union so na svojem zborovanju v tem mestu sprejeli več važnih resolucij glede farmarske odpomoči potom državnih legislatur.

Zastopniki so se izrekli, da naj kongres uvede legislacijo, ki bi kontrolirala žitne trge in bi nadzorovala laboratorije za preiskavo žita. V ta namen naj se ustanovi poseben urad, ki bi bil pod avtoriteto poljedelskega departmenta.

Zastopniki so soglasno sprejeli resolucijo, s katero so se izrekli za carinsko protekcijo za vse farmske produkte, ki prihajajo na domači trg.

Še nekaj evetk s polja čikaške korupcije

$52,000,000 je šlo v desetih mesecih. Pol milijona za najete truke! 314 "nameščencev" lovilo komarje in prejeli so $31,409 v dveh tednih!

Chicago. — Razkrinkana korupcija v birojih sanitarnega distrikta postaja vedno lepša v svojih podrobnostih. Najnovejša razkritja so sledeča:

Distrikt je v desetih mesecih tega leta potrošil $52,000,000 ljudskega denarja, ki so ga volilci dovolili v formi bondov. Približno $29,000,000 je šlo v gotovini in $14,000,000 je še dolga na raznih obligacijah. Ta dolg se mora pokriti pred novim letom in vsled tega — in da se nabavijo novi denarni viri — je odbor sanitarnega distrikta ta teden vnovčil ostale dovoljene bonde v vsoti $35,000,000. Za nekaj časa je torej še dovolj v koritu.

Od ogromne vsote 52 milijonov dolarjev stroškov v desetih mesecih je šlo $9,372,799 samo za "plače", katero pobira armada advokatov in drugih demokratskih in republikanskih podrepnikov na račun davkoplačevalcev — zato, da drže vladajočo mašino dobro namazano in v sedlu pri vsakih volitvah.

Pri skrutiniranju plačilne liste in imenika "nameščencev" je prišlo na dan tudi to, da je bilo 314 oseb najetih za "pobijanje komarjev". Ta posel seveda spada v območje sanitarnega distrikta in v korist javnega zdravja, ampak križ je, ker dotični "nameščenci" pobijajo komarje le takrat, kadar jim ob poletnih večerih sedejo na roko! — In za to "delo" so prejeli samo v dveh tednih vsoto $31,409. Poleg tega je nekaj teh "delavcev" delalo "over time" (čez uro) in prejeli so za pol meseca $1124!

Druga zanimiva postavka v knjigah je vsota pol milijona dolarjev, ki je bila v desetih mesecih izplačana tvrdkam tovornih avtov ali trukov. Vsega skupaj je 22 takih tvrdk na plačilni listi. Zabeležene so tudi take tvrdke, ki jih nikjer ni! Na primer firma "Red Line Teaming Company". Nikjer ni tega imena, razen na plačilni listi sanitarnega distrikta. Ko so malo vohali, so odkrili, da je ta tvrdka Lawrence C. O.Brien, demokrat, državni poslanec! Potreba trukov je bila tako velika, da je O'Brien brž organiziral svojo lastno tvrdko, ki je služila samo sanitarnemu distriktu. Drugi "trukarji" so bili prijatelji in tudi sinovi političnih bosov. Nekaj trukov je bilo tudi v službi "pobijanja komarjev". Na plačilni listi je bil tudi sin enega izmed odbornikov distrikta pod imenom "South Western Cartage Company"!

Razkritje korupcije je že toliko pomagalo, da je bilo v enem tednu odslovljenih 1600 "nameščencev", to je takih, ki so samo plače pobirali.

Veteran se obesil.

Pittsfield, Ill. — Herbert Tracy, veteran svetovne vojne, se je obesil v bližnjem gozdu. Tracy je bil pred par dnevi izpuščen iz bolnišnice, kjer se je nahajal radi pretresenja živcev, bolezni, ki jo je dobil v vojni

Mati in hči žrtvi eksplozije.

Bloomington, Ill., 23. nov. — Ruth Woodward in njena dveletna hčerka sta včeraj umrli radi opeklin, katere sta dobili prejšnji dan, ko je v kuhinji njiju stanovanja eksplodirala peč na petrolej.

Dva lovca ubita.

Marquette, Mich. — Landy Agle in Onni Wiik sta bila ustreljena po svojih tovariših, ki so bili na lovu na srne v bližnjih gozdovih. V zadnjem času je bilo na lovu ustreljenih že pet oseb v tukajšnji okolici.

Stavka v New Bedfordu končana, brezposelnost pa ni

Delavci v državi Massachusetts še vedno trpe vsled brezposelnosti.

Boston, Mass. — Delavski department države Massachusetts smatra delno obratovanje tekstilnih tovaren v Bedfordu za veliko pridobitev glede zaposljenosti v državi Massachusetts za mesec oktober. V resnici pa ta pridobitev ni tako velika kot se prikazuje. V normalnih časih dela v newbedfordskih tovarnah 11,340 delavcev. Zdaj je zaposljenih 6,185 delavcev.

Letos je delalo v masasachusettskih tovarnah v mesecu oktobru deset odstotkov delavcev manj kot lani v ravno tem mesecu. Sploh dela v tovarnah dva in dvajset odstotkov manj delavcev kot v normalnih časih. Število zaposljenih delavcev se je posebno znižalo v čevljarski in tekstilni industriji.

Povprečne mezde v tovarnah so bile $25.09 na teden. Delavci so zaslužili povprečno po $29.67, delavke pa po sedemnajst dolarjev na teden. Kakšna povprečna mezda se je izplačevala delavcem in delavkam v tovarnah raznih mest in v koliko se je izpremenila v pet letih nam pove naslednja tablica:

Ime mesta	Okt. 1928	Okt. 1923
Boston	$26.33	$27.59
Brockton	25.50	24.24
Cambridge	25.02	24.44
Fall River	19.79	19.25
Fitchburg	22.73	24.33
Haverhill	23.10	25.82
Holyoke	21.21	23.12
Lawrence	23.07	24.39
Lowell	18.88	19.09
Lynn	27.02	30.42
New Bedford	23.35	30.93
Peabody	24.31	26.40
Springfield	25.82	27.98
Taunton	25.95	25.93
Worcester	27.88	28.62
Povprečna mezda	$24.31	$25.09

Povprečna mezda za vso državo se je malo povišala, v New Bedfordu se je pa znižala blizo dveh dolarjev Stavbinski podjetniki so letos izplačali stavbinskim delavcem v celoti in mesecu oktobru devet odstotkov manj, kot ravno v tem mesecu pred enim letom. To pomeni, da je bilo letos v mesecu oktobru zaposljenih veliko manj delavcev kot lani v tem mesecu. Povprečni zaslužek stavbinskih delavcev celega leta se je pa povišal za en odstotek in pol.

Sovjeti odredili pomoč za kmete

Nezadovoljnost v Ukrajini izzvala akcijo. Vojaški poveljnik baje eksekutiran.

Moskva, 23. nov. — Poljedelski komisarijat je dovolil 120 milijonov rubljev za pomožno akcijo kmetom, ki so v veliki stiski. Okrog 1,800,000 kmetij v Ukrajini je začasno oproščenih žitnega davka. Približno pet milijonov rubljev je odločenih za izboljšanje kmetijstva.

London, 23. nov. — Iz Bukarešte je prišla nepotrjena vest o veliki nezadovoljnosti med kmeti v Ukrajini. Nezadovoljnost se je pojavila tudi v rdeči armadi, ki je sestavljena večinoma iz kmetskih sinov. Vojaški poveljnik Uljenevski, vodja sovjetske kadetne šole v Ukrajini, je bil aretiran in ustreljen radi punta. Mnogo drugih sovjetskih častnikov je v zaporu.

Vlak ubil žensko.

Matoon, Ill. — Potniški vlak Big Four železnice je v četrtek ubil 64-letno Mary Molno, ko je pobirala premog na železniški progi.

Izgredi na Portugalskem.

Lisbona, 23. nov. — V Santaremu se je včeraj spopadlo 200 dijakov s policijo in več oseb je bilo ranjenih.

Civilna vojna v Bolgariji

Komitaške čete pod vodstvom Mihajlova ogrožajo Sofijo. Na stotine mrtvih v frakcijskem pokolju. Minister apelira na Ameriko za pomoč.

Sofija, 23. nov. — Policijska straža čuva vlado, ki je v velikem strahu, da Ivan Mihajlov s svojimi četami macedonske organizacije napade in okupira Sofijo. Mihajlov je včeraj pismeno zagrozil vladi, da njegove čete korakajo v mesto in obesijo nekatere ministre.

Bolgarija je na robu civilne vojne. Poboji in eksekucije so na dnevnem redu. Snoči je bila bitka na sofijskih ulicah med pristaši dveh macedonskih frakcij; streli so pokali in krogle frčale na vse strani. Komaj se je policiji posrečilo razpršiti bojevnike.

Atanas Burov, minister zunanjih zadev, je snoči apeliral potom intervjuva na Združene države, naj rešijo Bolgarijo iz njene notranje krize. "Dežela kot je naša zasluži pomoč. Ali nam ne bi Amerika pomagala, predno naši kmetje, skrušeni pod težo davkov, vojne odškodnine in draginje, sprejmejo boljševizem? Teroristični čini macedonskih tolp so posledica mirovne pogodbe in drugih povojnih paktov, ki nam ne puste dihati. Na Balkanu ne bo miru, dokler Bolgarija ne dobi oddiha. Naša armada je premajhna, da bi preprečila revolucijo."

Frakcijska vojna med macedonskimi komitaši je včeraj zahtevala nove žrtve. Belev, vodja manjše macedonske grupe, je bil ustreljen v svoji delavnici. Njegov pomočnik je bil tudi ubit. Belev, bivši policijski načelnik, je bil pristaš Protogerove skupine komitašev in ubili so ga pristaši Mihajlova.

Dunaj, 23. nov. — Iz Sofije poročajo, da Ivan Mihajlov, vodja macedonskih nacionalistov, namerava napasti glavno mesto Bolgarije. Prebivalci so v paniki, ceste v Sofiji so prazne in vojaške čete čuvajo javna poslopja.

Ob cesti, ki vodi v Petrič, kjer je Mihajlov gospodar, visi na stotine mrličev na drevesih — žrtve Mihajlovove osvete. Dne 13. oktobra t. l. je Mihajlov razglasil smrtno obsodbo nad vsemi pristaši bivšega macedonskega vodja, generala Protogereva, ki je bil ustreljen zadnje poletje. Obsodba se zdaj izvršuje dan za dnevom. Ni ga dneva, da ne bi bil kdo ustreljen ali obešen. Mihajlov je naslednik Aleksandra Todorova, ki je bil ubit pred štirimi leti na Dunaju. Mihajlov smatra bolgarsko Macedonijo za neodvisno deželo, v kateri je on absolutni gospodar.

Pometanje v Rumuniji.

Bukarešta, 23. nov. — Juliu Maniu, novi premijer, je odslovil 12,000 žandarjev pri čiščenju žandarmarije. Včeraj je Maniu naznanil inozemskim listom, da jim je Rumunija odprta na stežaj in tiskovna svoboda je vsem zajamčena. Vsakdo ima pravico kritizirati vlado. Cenzura je odpravljena. Nadalje je Maniu povedal časnikarjem, da bodo 12. decembra prve svobodne volitve v Rumuniji.

Slepar aretiran.

New York, N. Y. — John Walker, bivši predsednik državne banke v Maconu, Ga., je bil 22. t. m. tukaj aretiran radi velike poneverbe v svoji banki, kar je povzročilo, da je več sto oseb zgubilo vse svoje prihranke, ki so jih imele naložene na banki. Walker je po dejanju pobegnil in se skrival po raznih krajih, dokler ni bil zasačen v tem mestu.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) $6.00 na leto, $3.00 za pol leta; Chicago in Cicero $7.50 na leto, $3.75 za pol leta, in za inozemstvo $9.00.

Naslov za vse, kar ima stik z listom:
"PROSVETA"
2657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"
Organ of the Slovene National Benefit Society.
Owned by the Slovene National Benefit Society.
Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada $6.00 per year; Chicago $7.50, and foreign countries $9.00 per year.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Datum v oklepaju n. pr. (Oct. 31-1928) poleg vašega imena na naslovu pomeni, da va mje s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

BLAGOSLOVI PROHIBICIJE ZA AMERIŠKO LJUDSTVO.

Volsteadov zakon, ki je bil sprejet na podlagi osemnajstega amendmenta in ob času povojne histerije, ko so stebri kapitalistične človeške družbe v sanjah videli za vsakim cestnim vogalom režeč boljševiški obraz, je že toliko časa v veljavi, da se blagoslovi tega zakona za ameriško ljudstvo poznajo tako dobro, da bi moral biti ta zakon že zdavnej odpravljen, ako bi odločevala zdrava človeška pamet, združena z razsodnostjo.

Danes ni natančne štatistike, koliko potrošijo ljudje za opojne pijače v Združenih državah, odkar Volsteadov zakon prepoveduje izdelovanje, prodajo in transportacijo pijač, ki vsebujejo več kot pol odstotka alkohola. Ako bi imeli tako štatistiko, bi vedeli, da se izda veliko več denarja za opojne pijače in da se teh pijač veliko več popije kot pred vzakonjenjem Volsteadovega zakona. Koliko opojne pijače se popije v Združenih državah in koliko se je izdela in denarja potroši zanjo, se lahko le ugiba in ocenjuje na podlagi raznih poročil, ki prihajajo v javnost o zarotah butlegarjev za kršenje Volsteadove postave, o sodnijskih razpravah proti butlegarjem in splošnega opazovanja glede učinkov Volsteadovega zakona.

Preden je bila ta postava uvedena, niso otroci, mladeniči pohajali v salune, v katerih so se prodajale in točile opojne pijače. Danes je slika popolnoma drugačna. Otroci in mladoletni sicer tudi ne zahajajo v salune, ker jih ni, ampak toliko bolj pridno hodijo v prodajalne, v katerih prodajajo sladoled, bombončke in sladčice in ki so v Ameriki poznani pod imenom "kendistor." Teh kendistorov kar mrgoli okoli šol, ljudskih, srednjih ali višjih učilišč. V vseh teh kendistorih pa prodajajo tudi opojne pijače. V njih šolarčki in dijaki igrajo kocke za denar, pijejo žganje in druge opojne pijače.

Vse to se godi pred očmi oblastvenih organov, ki miže na oba očesa, dokler izreden dogodek ne pretrese javnosti. Tak dogodek se je zdaj odigral v Chicagu, ko je Anthony Juskus ustrelil osemnajstletnega srednješolskega dijaka William Adomaytisa v svoji sladolednici. Ubijalec je trdil, da je dejanje storil v silobranu. Oče ustreljenega dečka je pa drugega mnenja in je rekel, da je ubijalec najprvo njegovega sina upijanil, na to ga je pa goljufal pri igri s kockami. Mrliški oglednik Hoffman je pa prejel informacije, da ni samo Juskus prodajal žganja v svoji sladoletnici, ampak opojne pijače so na prodaj v vseh kendistorih in sladolednicah v okolici.

To ni za človeka, ki gleda današnje življenje in dogodke brez naočnikov prav nič presenetljivega. Take stvari so javna tajnost. Te reči vidijo vsi, ki hodijo po ulicah, le tisti oblastveni organi jih ne vidijo, ki bi jih morali videti.

Vsakdanji dogodki in pojavi govore jasno kot beli dan, da je prohibicija korumpirala vse razen one peščice, ki ima še toliko moralne opore, da kljubuje vsem skušnjavam, ki so v zvezi s prohibicijo. Kadar bo še ta peščica korumpirana, tedaj se korupcija proglasi za čednost. Sodeč po vesteh, ki jih prinašajo dnevniki, mogoče ta čas ni več dalč . . .

V okraju Aleksander v južnem delu države Illinois so obtožili kar dva in sedemdeset oseb zarote kršenja Volsteadovega zakona. Med temi obtoženci so okrajni šerif, devet njegovih deputijev in en policaj iz mesta Cairo. V Philadelphiji je civilna komisija odslovila policijskega kapitana, ker je z butlegarji igral pod enim klobukom. In takih slučajev je vedno več. Dnevniki so jih priobčili v dnevnih vesteh že tolikо, da jih v eni številki ne more priobčiti tudi čikaški dnevnik "Chicago Daily Tribune," ki trdi, da je največji dnevnik na svetu, ako za vsak slučaj porabi le eno vrstico.

Kadar razmere v človeški družbi zaradi ene postave, o kateri so ozkomožganćeni fanatiki trdili, da poboljša svet, nastale take, tedaj je skrajni čas, da se ljudstvo zave nevarnosti, ki jo prinaša taka postava in zahteva tako odločno preklic take postave, da se zbude tudi okostneli in mračni fanatiki, ter pravijo: **"Ljudstvo prav imaš, ta zakon se naj odpravi!"**

VESTI IZ NASELBIN

Napačna vzgoja mladine.

Cleveland, Collinwood, O. — Prejšnji dan nam je bilo odpovedano delo. Vzrok je bil: "Ne potrebujemo več toliko delavskih moči." Tako nas je bilo prizadetih več sto delavcev. Povedano nam je tudi bilo, naj pridemo drugega dne popoldne po denar.

Ob devetih je bilo že več kot sto delavcev, ob desetih pa je že narasla masa brezposelnih na več sto. Prišli so kompanijski stražniki, ki so nam veleli, naj se razidemo, ter naj pridemo po denar ob pol dvanajstih pred poldne. Ker so bili stražniki v strahu, da ne bi prišlo do kake rabuke, so nas začeli razganjati in odganjati od tovarne.

Tam sta sa dva razgovarjala kje bosta dobila drugo delo, tam je stala druga grupa treh, tu sta dva stikala glavi in razmišljala, kje bi se dalo kaj dobiti, da bi se zaslužilo za silo. Mogoče pa nas bodo kmalu nazaj poklicali?

Jaz sem bil sam in sem hodil od ene do druge skupine, ki so stale pred tovarno. Malo sem postal tu, malo tam in poslušal kakšen pogovor imajo. Ker pa je bilo veliko tujerodcev, je umevno, da je vsaka grupa rabila svoj jezik. A raz obrazov sem jim čital, da se vsi pogovarjajo le o enem: o delu. Iskal sem, da bi tudi jaz našel ljudi, s katerimi bi se lahko o tem vprašanju razgovoril, ali da bi jih vsaj razumel. Ni bilo dolgo, ko sem prišel do dveh mladeničev; oba sta bila tu rojena in še ne dvajset let stara. Njiju razgovor pa je bil vsakdanji, to je: sport in mladostno življenje. Ni mi bilo težko se jima pridružiti, kajti enega sem poznal, ker sva delala skupaj. Nekaj časa sem ju poslušal, potem po vprašal, dali imasta kakšno idejo, kje bi se dalo dobiti delo, kajti nekaj logičnega je, da brezposelni bo govoril le o delu.

Tako smo prišli v razgovor o delu. Eden izmed njiju je dejal, da že ima delo, drugi pa ni imel nobenega pojma, kje bi se dalo kaj dobiti. V tem pogovoru smo zašli precej daleč od tovarne, v kateri smo bili še dan preje zaposleni. Naj še pripomnim, da sta bila oba moja mlada znanca še tujca v tem mestu; oba sta bila doma iz države Pennsylvanije. Njiju naziranje o delavskih razmerah je bilo zelo različno; eden je prihajal iz premogarske naselbine, drugi pa iz mesta Pittsburgha.

Mladenič, ki je prihajal iz premogarske kempe, je dejal: "Ako bi bili mi organizirani, se nam pravgotovo ne bi kaj sličnega pripetilo, da bi nas kar tako tebi nič meni nič odpustili od dela"

Drugi pa je dostavil: "Da bi le vse organizirane delavce in posebno pa še njih voditelje obesili!"

Prvi naglo vpraša: "Zakaj?"

Drugi: "Zato, ker so vsega tega le oni krivi, da se tako slabo dela, da imamo mi tako slabo mezdo."

Prvi je oporekal in navajal vzroke ter dokaze, da je ravno obratno resnica. Razume se, da sem pri tej diskuziji tudi jaz posegel vmes in pritrdil prvemu. Skušal sem dokazati in prepričati mestnega mladeniča, da je v zmoti, ker je brez dvoma napačno poučen.

V tem pogovoru smo prišli nazaj k tovarni, v kateri smo še prejšnji dan imeli delo. Čakali smo na naš denar.

Sprevidel sem, da starši store lahko veliko, ali pa vsaj toliko, da svoje otroke pouče o pravem postoju delavskih teženj in o vrednosti delavskih organizacij ter veliki potrebi zanje za nas delavce.

Iz razgovora, ki sem ga navedel, se prav lahko vidi, da je mladenič, ki je prišel iz premogarske kempe, imel dosti boljši pogled v življenje delavstva in sploh v celo situacijo, četudi je še celo mlad. Morda je bil njegov oče v rudarski uniji, nasprotno pa oni, ki je prišel iz mesta, ni imel pravega poduka, četudi je bil sin delavca. Ni se zavedal dejstva, da edino potom organizacij si bo delavstvo lahko izboljšalo svoj položaj. Drugi mladenič, ki je prihajal iz mesta, se je brez dvoma navzel idej, ki jih nudi naši mladini kapitalistično časopisje in pa kar je slišal v šolah. Mesto da bi jih v ljudskih šolah učili resnice, pa jim zastrupljajo njih mlada in nepokvarjena srca. Uče jih že kot otroke špijonaže med svojim součenci, tako da ko dorastejo bodo že zreli za ta posel med svojimi sodelavci v tovarni, da bodo sposobni svoje brate izdajati in zavajati jih v provokatorstvo. To vse pa samo za lepe fraze, da bodo dobili boljše plače in delo. Seveda to jih podkuri, da še bolj rovarijo in če ni drugega, se še sami kaj zlažejo, samo da so pohvaljeni.

Še ekrat apeliram na starše, posebno na matere, kajti mati je srce družine: podučite svoje otroke o pravem pomenu in vzgojite jih, da bodo razredno zavedni. Ako otroci pridejo s kakšnimi povestmi o prosperiteti in o lepem delu za ljudstvo, povejte jim, da so upravičeni delavci in njih otroci do vsega, kar je dosedaj izumil človeški um in kar nam da narava sama ter da to ni zasluga kapitalistov, ki si lastijo predpravice. Vsake matere in očeta bodi dolžnost, podučiti svoje otroke o resnici, kot jo pozna. Znano je, da otroci verjamejo materi bolj kot kateremu drugemu. Ako jim v šolah vlivajo strup v njih čisto srce, jim mora mati dati protistrupa, da tako uniči že v zarodku napačne ideje.

Mari mislite, da bi bilo težko dobiti mladeniča, ki sem ga zgoraj omenil, kateri je bil proti organiziranemu delavstvu, da bi šel opravljati stavkokaško delo? Na to lahko odgovorite sami.

— F. D.

Leto bo kmalu staro.

Cleveland, O. — Leto se naglo bliža koncu, čim bolj nas sili zima k pečem. Vsake stvari je enkrat konec in tako bo kmalu tega leta, tako bo tudi prešla zima, nastopila vesela spomlad, itd. Kmalu nastopi novo leto in naše misli bodo začele tudi nanovo vstajati, dali se bo kaj v bodočem letu spremenilo, kaj bo novega. Tako se vrste letni časi eden za drugim, tako se vrste leta za leti, mi pa na splošnem ostanemo pri starem, kajti za delavce je itak vedno slabo in še menda slabše se mu obeta — po njegovi lastni krivdi.

Sicer bo sledeče naznanilo priobčeno v prihodnjem glasilu jednote, a ker je radi prostora skrajšano, omenjam tu bolj obširno, in sicer to, da se bo vršila letna in glavna seja društva "Napredne Slovenke" št. 187 Slovenske narodne podporne jednote dne 6. decembra ob 7:30 zvečer v spodnji dvorani Slovenskega narodnega doma (novo poslopje). O letni seji bo članstvo našega društva obveščeno tudi z dopisnicami, da bo vsaka opozorjena na to važno sejo.

Dolžnost vsake članice je, da se letne seje udeleži, ako le niste drugače zadržane. Opominjam oziroma apeliram na vas, da s seboj pripeljete kaj novih kandidatinj, ki bodo pristopile v naše društvo. Sedaj je še čas, ko društvo plača za vsako novo kandidatinjo zdravniško preiskavo in poleg tega se plača vsaki za mesec december, ki pridobi novo članico, $1 iz društvene blagajne. To velja še samo za ta mesec. Vašo prijateljico vzemite s seboj k drju. Kernu, potem jo pa pripeljite s seboj na decembersko sejo.

Na decemberski ali glavni seji se vrše, kakor znano, volitve društvenega odbora za leto 1929. Je takorekoč vsake članice dolžnost, da se te važne seje udeleži in da voli po svoji razsodnosti. Po letni ali decemberski seji bo prosta zabava in ples za vse članstvo.

Ob tej priliki vas tudi želim seznaniti z dejstvom, da naše društvo priredi dne 5. januarja l. 1929 maskeradno veselico, ki bo prva predpustna zabava v l. 1929. Veselica se bo vršila v spodnji dvorani Slovenskega narodnega doma na St. Clair aveniji. Igral bo Hojerjev kvartet. Tudi o tej veselici bo kratko naznanilo v glasilu 28. nov. Ob tej priliki opominjam članice sledeče: Naše društvo ni še nikdar članicam reklo: "Vsaka članica mora plačati toliko za to veselico, da vse enako prispevamo." Ampak vas samo vabimo, da storite svojo žensko dolžnost s tem, da se udeležite veselice in pripeljite s seboj svoje prijateljice(ice) ter svoje družine, kajti veselja ih zabave bo za vse dovolj. Hojerjev kvartet vas ne bo pustil, da bi bili pri miru.

Torej na svidenje na letni seji dne 6. decembra in na veselici dne 5. januarja 1929. Upamo, da nas na naši veselici obiščejo moški v velikem številu.

S pozdravom!

Mary Bajt, tajnica.

Naznanilo in zahvala.

Bon Air, Pa. — Slavnostna veselica, ki se je vršila tukaj dne 18. oktobra t. l. od društva št. 254 SNPJ, je bila uspešna. Na tem mestu se želim vsled obile udeležbe zahvaliti vsemu občinstvu iz okolice Johnstowna, ker so nas rojaki in rojakinje obiskali v tako velikem številu. Ob tej priliki je bilo mnogo zabave za vse in vladalo je splošno dobro razpoloženje med mladino in starejšimi. Vsak, ki je bil navzoč, se je pohvalno izrazil o veselici in dvorani.

Iskrena hvala našega članstva sobratu Ivanu Pajku iz Conemaugha, Pa., za podarjeni petdolarski bankovec za naš Dom. Hvala tudi vsem tistim, ki so pripomogli pri razprodaji vstopnic. Vsa čast Andreju Vidrihu, podpredsedniku SNPJ, za njegov govor, v katerem nam je tako dobro pojasnil in orisal pomen naše velike organizacije Slovenske narodne podporne jednote. Omenil je, da bi lahko bilo še boljše, ako bi se bolj skupno zanimali za večji porast društev. Par besed je tudi spregovoril v angleščini in priporočal mladini, da bi ustanovili angleško govoreče društvo SNPJ v Johnstownu. Vsi so veselo odobravali s ploskanjem to idejo, če bi se okoliška mladina skupaj združila in ustanovila svoje društvo, da bi bil to velik uspeh za Slovensko narodno podporno jednoto.

Ob tej priliki naj omenim, da je naše društvo št. 254 SNPJ sklenilo prirediti dne 24. decembra veselico ali Miklavžev večer. Vsled tega je članstvo sklenilo, da se bo te veselice udeležil tudi sam Miklavž, ki bo kajpak s seboj pripeljal raznovrstna darila. Zato priporočamo staršem, da omenjeni večer pripeljejo svoje otroke na Miklavžev večer, da jim razdeli, kar bo pač pripeljal s seboj na saneh iz severnega tečaja.

Pričetek veselice bo ob 7. zvečer. Vstopnina prosta za vse. Vabimo vsa sosednja društva, da nas posetijo v velikem številu dne 24. decembra zvečer. Za dobro in izvrstno postrežbo bo skrbel veselični odbor.

Peter Bukovec, tajnik.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Richmondville, N. Y. — F. Reven. — Naslov, ki ga želite zvedeti, se glasi: Commissioner of Emigration of the Kingdom of the Serbs, Croats and Slovenes, 1819 Broadway, New York, N. Y.

JUGOSLOVANSKIM DELAVCEM V KANADI.

Jugoslovansko izseljeniško poslaništvo v Winnepegu, Man., Kanada, pošilja v objavo sledeče obvestilo:

Ker je sedaj mnogo našega naroda v Kanadi, kjer si iščejo dela brez vsakega pravega cilja, se je izseljeniško poslaništvo tu zavzelo, da vsaj delno odpomore svojim rojakom ter da jim da tozadevne informacije. Poslaništvo pa se za točne informacije v prvi vrsti obrača na vse rojake v Kanadi, da mu sporoče, kje so delavske razmere ugodne in kje potrebujejo delavcev, nakar bo sporočilo prizadetim, ki iščejo delo, da bodo šli tja. Poslaništvo pa povdarja, da rojaki **pišejo** po informacije, nikakor pa ni treba da bi sem **osebno** prišli, kar se je že žal zgodilo. To je nepotrebno, stane veliko denarja in časa.

Torej delavci Jugoslovani, predno se odpravite na pot za delom, vprašajte **pismeno** s konkretnim vprašanjem, česa želite in ako je le mogoče vprašajte kolektivno, to je, v skupinah. **Izseljeniško poslaništvo**, kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, 503 McArthur Building, Winnepeg, Man.

Agitirajte za "Prosveto"!

Ivan Molek:

OPAZOVANJA

Poglavje o luknjah.

J. M. Trunk je še edini, ki vihti tomahavk proti materialistom, socialistom, boljševikom, Mehikancem etc. Vsi drugi klerikalni generalčki so zaspali — ali pa so prepustili ves boj Trunku, smatrajoč, da je on najboljši. Koliko so se urezali, naj konstatirajo sami, jaz pa pribijem sledeče:

Dne 18. oktobra t. l. je g. J. M. Trunk pisal v svoji koloni v svojem listu, v katerem piše, med drugim tudi tole:

"Ime krščanska in katoliška izobrazba še dolgo ne zadostuje za res krščansko izobrazbo. Hrvatje se sicer zelo trkajo na svoja katoliška prsa, ampak med istimi "katoliškimi" Hrvati je dolgo in strahovito odmeval glas: "Popovi, lopovi!" G. Molek naj blagovoli malo pogledati okoli sebe med bračo Hrvate, in če je količkaj pošten, ne bo zapisaval na rovaš krščanstva ali katoličanstva, ko je **bore malo te robe in je večinoma vse le golo ime.**"

Ker sem bil tako lepo povabljen, sem seveda pogledal ponovno — pravim: ponovno, kajti pogledal sem že dostikrat prej in z mano vred so pogledali tudi drugi — in naravno moram potrditi, da je g. Trunk povedal resnico. Resnično krščanskih in katoliških ljudi ni nikjer, ne samo med Hrvati, nikjer! Trunk sicer pravi, da je "bore malo te robe in je večinoma vse le golo ime", jaz pa vidim, da te robe ni nič in vse je le golo ime!

Kaj pa g. Trunk zdaj pravi n to? Dne 20. novembra je pove dal tole:

"Kje sem jaz rekel, da je 'vs le golo ime', da je vsa 'ta izo brazba samo pri imenu', da 'vse le prazna beseda'? Opozo ril sem na to, da v **mnogih sl čajih**, kakor v tem na Hrva škem, ostaja le pri golem ime nu . . ."

Prečitajte še enkrat gornje prve Trunkove besede, potem p spodnje in primerjajte! Pr merjajte — in nič se ne čudite

Vse drugo, kar prede Trunk, je brez pomena. Krščan ske "izobrazbe" je dosti v kn gah in na jeziku — mrtvih čr in mrtvih besed je na cele ku — ali kaj pomaga, ko pa v **ži ljenju, dejanjih in mišljenju** k toliških in drugih sto vrst kris janov je **bore malo te robe in večinoma vse le golo ime!** — T je glavni point in ob tem point se razbije vse prazno argume tiranje, ki ga je napredel Trunk čez dve koloni svinca.

G. Trunk je nekoč potožil, d je škoda, ker ni tako učen ko so jezuiti. Res škoda! Jezuit potegnejo vse luknje za seboj kadar zlezejo vanje! Trunk, r vež, pa pušča svoje luknje o prte in maši jih šele potem, k mi navadni tepci, ki nismo šte dirali 12 let, dregnemo vanj To je škoda. Brate Trunk p snema bedastega Amerikanc ki zapre hlev potem, ko je ko že ušel!

Ne vem, zakaj bi se g. Trun sramoval, če včasi pove resnic Ali pa morda vem — —

ZAVAROVALNA ZADRUGA

Piše Anton Kristan.

V Ljubljani, 2. nov. 1928.

Zavarovanje proti požaru, proti toči, proti nezgodam, za stare dni in pa za doživetje se je udomačilo povsod in je izboren trgovsko-pridobiten kapitalističen posel.

Zlasti zavarovanje za slučaj smrti! Vsak družinski oče in zakonski mož ima pred očmi položaj družine, ko bo brez njega, ki služi denar na vzdržanje rodbine. Zato se skoro vsakdo zavaruje za večjo ali manjšo svoto za doživetje. — Vsak posestnik hiše ve, da se mora zavarovati za slučaj požara; vsak stanovalec zavaruje svoje pohištvo proti požaru. Kdor se pelje po železnici ali ladji na daljno pot, zavaruje sebe in prtljago itd.

To zavarovanje je skoro monopol kapitalistične družbe. Ogromni kapitalistični koncerni se pečajo z njim. V Evropi se kosajo angleški in danski koncerni za prvenstvo. Zlasti je velepotezen "Salamander".

Delavsko zadružništvo je po korenitih razpravah šlo tudi na zavarovalno polje in danes so že v vsaki državi "Zadružne zavarovalnice". Zlasti na Angleškem, v Nemčiji, Švici in na Češkoslovaškem so zadrugarji dosegli ogromnih uspehov na tem polju. Tudi na Bolgarskem in Finskem!

Tudi med slovenskimi zadr garji je nekoliko dela v tem p gledu izvršenega. Ustanovili sm "Splošno zavarovalno zadrugo ki pripravlja početke za več zavarovalno akcijo.

Ameriški rojaki so s svojim podpornimi Jednotami prav prav idejalno rešili marsikat vprašanje delavskega zavarov nja. Pri nas na Slovenskem je bolniško zavarovanje bilo p prej potom okrajnih bolniš blagajn dosti ugodno reguliran sedaj pa imamo —odkar smo Jugoslaviji — Osrednji urad z zavarovanje delavcev, ki je re krasno zamišljen in je že veli storil v pogledu delavskega zdr vja. Zato je odpala ta pano iz zadružnega zavarovalništva

Naše zadružništvo se tedaj n peča z zavarovanjem za časa b lezni, marveč z vsemi drugim panogami, ki jih do danes tak rekoč monopolno upravljajo k pitalistični zavarovalni konce ni.

"Splošna zavarovalna zadr ga" ima svojo pisarno v hi Zadružne banke, Miklošičeva c sta 13. — Kdor se za to stro zanima, naj se obrne na ta n slov. Vodi jo tehnik E. Po krajšek, ki je tudi urednik zn ne revije "Domači Prijatelj". Ljubljani.

Obvezno pohajanje nadaljevalne šole

Več kot 66,000 zaposlenih dečkov in deklic, v starosti med 14. in 18. letom je lani v New Yorku pohajalo v nadaljevalne šole (continuation schools). Zakon predpisuje, da morajo delodajalci dajati tem svojim zaposlencem vsak teden pol dneva dopusta v to svrho. Tudi nekoliko drugih držav predpisuje slično obvezno šolsko izobrazbo po dovršitvi rednih šolskih tečajev. Cilj teh določb je ta, da se mladina čim bolj vsposobi za poklic, ki si ga je izbrala. Pred vsem se v teh nadaljevalnih tečajih ponavljajo stari učni predmeti in podučujejo tudi novi v svrho, da se v mladini vzdrži zanimanje za ljudski napredek in se mladina privadi k rabi svojega prostega časa za nadaljno učenje in pametno zabavo.

Ker pohajanje nadaljevalne šole prekinja stalno zapaslenje, se iz nekaterih strani pojavlja nasprotovanje proti tem nadaljevalnim šolam, zlasti za to, ker je to pohajanje obvezno in se delodajalci morajo pokoriti predpisom. Nekateri delodajalci so poskusili izpodbijati ustanost tega šolskega predpisa je stvar prišla pred prizivno s dišče (Court of Appeals) v Ne Yorku. Ali sodišče je izrekl da je zakon ustaven in da mo ostati v veljavi.

Stvar je prednesel pred sod šče neki A. Braunstein, ki je b obsojen, ker je prekršil zakon obvezni nadaljevalni šoli. Nj gov sin, ki ima čez 16 let, je spešno dovršil ljudsko šolo in pohajal srednjo šolo (hig school) kakih šest mesecev, r radi poslovnih zgub svojega četa je moral prekiniti študije iti delat. Nekoliko časa je p hajal nadaljevalno šolo. Razu tega je nekoliko časa tudi p hajal večerno šolo, ker se je b tel pripravljati za vstop v pra niško šolo.

Njegov delodajalec ga je pomnil, da njegovo pohajan šele za časa delavnih ur pr vzroča nadlogo njegovemu p slu in da ga bo moral zato o pustiti. Da ne zgubi svoje slu be, je deček prenehal pohaja nadaljevalno šolo

(Dalje na 3. strani.)

Vesti iz Jugoslavije

Klerikalci nalagajo nove davke.
(Izvirno.)

Ljubljana, 6. nov. 1928.

(Iz poročila g. predsednika oblastne skupščine, ki ste ga pred kratkim slišali in iz mojega današnjega poročila lahko razvidite, da črnogledi pesimizem ni na mestu, da gremo kljub mnogim in velikim težkočam, ki se pogosto javljajo, naprej... in da se bo naš gospodarski in ž njim socialni položaj v bodočnosti zboljšal. — Iz govora velikega župana, dr. Vodopivca, v oblastni skupščini ljubljanski dne 5. novembra t. l.)

Upajmo torej, da se nam gospodarski položaj in socialni zboljšata v dogledni bodočnosti — tako nam govorijo klerikalci Na isti skupščini, kjer je veliki župan izrekel zgoraj citirane besede, je bilo sklenjeno povišati davke v ljubljanski oblasti. Vse za povzdigo socialnega položaja.

Proračun oblastne skupščine, ki ga je predsednik skupščine dr. Natlačen predložil za leto 1929 izkazuje rednih izdatkov 74,048.-306 din. in prav toliko dohodkov. Za leto 1928 je proračun izkazoval 55,941.575 din rednih izdatkov in dohodkov. Novi proračun je torej za skoro **20 milijonov večji.** Za dohodke je predvideno takole: Iz lastnih zavodov in ustanov dobijo 5 milijonov, iz **oblastnih davščin dobijo 36,180.000 din.** Polovico vseh dohodkov bi torej črpali iz davkov. Zato so morali uvesti spet nove davke. Uvedli so nove davke: 200% oblastne doklade k državni taksi za gostilniške in kavarniške pravice, 30% oblastne doklade k državnemu na dohodek iz zemljišč (predvidenih 1,200.000 din, to bo moral plačevati kmet!), davek na dohodek podjetij, obratov in poklicov (dva milijona), 30% oblastne doklade k državnemu davku na dobiček podjetij itd.— Celo vrsto novih davkov so naložili. To gotovo ne jamči socialnega napredka, kot trdi to veliki župan v gornjih besedah.

In klerikalci se tako radi pobahajo, da so na vladi in koliko so že storili za Slovenijo. A veliki župan, klerikalec Vodopivec je na isti seji oblastne skupščine moral ugotoviti, da se beograjska vlada zelo malo ali pa sploh nič ne briga za Slovenijo. Tako ni dala država dovoljenega kredita za regulacijska dela na Savi in Ljubljanici. Ministerstvo za gozdove in rude je izdelalo tudi tak načrt gozdnega zakona, da ga je veliki župan moral gladko zavrniti kot nesprejemljivega. Prav tako so hoteli, da bi šole prevzeli sami v oskrbo, ako jih hočemo že imeti. Popolno nerazumevanje Beograda za potrebe Slovenije. In predsednik te vlade je dr. Korošec, klerikalni brat velikega župana. Tega nam veliki župan ni povedal, a mi to prav dobro vemo. In zato prav nič ne verujemo v fraze velikega župana, da se bo gospodarski položaj in socialni položaj zboljšal pri nas. Z davčnimi vijaki se položaj ne da zboljšati, le delavcem in kmetom bo stisnil pasove.

A kako je bilo letos s položajem našega ljudstva po poročilu velikega župana, ki je na skupščini podal nekako poročilo o preteklem letu? Priroda je letos zelo slabov plivala na kmetijstvo v Sloveniji, v ljubljanski oblasti. Žito in vinogradi so še nekaj dali, a slabo je bilo s travniki, deteljišči, sadonosniki, ki so trpeli že radi dolge in ostre zime. Mokra pomlad je tudi zavirala razvoj rasti in pomladansko setev, a maja je pritisnil še mraz. Junija pa je nastopila suša, ki je julija in avgusta postala katastrofalna za naše kmetijstvo in napravila silno škodo. Strniščnih sadežev radi suše ni bilo mogoče redno sejati, fižol, koruza, krompir in zelje se niso mogli razviti radi suše. V septembru in oktobru pa je spet stalen dež napravil veliko škodo na ajdi in vinogradih. Potem je prišla še slana in uničila zadnje pridelke. Tudi toča nam je prinesla precej škode. Padala je več ali manj v vseh krajih oblasti, najobčutneje v okrajih Kamnik, Brežice, Krško in Logatec. Celokupna škoda po toči znaša približno 12 milijonov dinarjev. Posledica ogromne škode, povzročene od vremenskih katastrof, ki se ceni skupno 250 milijonov Din, bo težko življenje naših kmetov, slab izvoz, slab zaslužek za kmeta in draginja za delavstvo. To se bo čutilo do druge letine, če bo kaj boljša od letošnje. Tako pravi veliki župan sam v svojem poročilu. Delavstvo bo spet stradalo in trpelo v draginji, morda bo hitelo na shode, še protestirali bodo... Tudi na to je mislil veliki župan in poročal tudi sledeče: "O stanju javne varnosti lahko rečem, da je povoljno. Orožništvo in policija vršita vestno svojo nalogo." (Hišne preiskave pri delavcih, aretacije rudarjev in železničarjev, zaplembe "Komunističnega manifesta" i. t. d. — to je pri velikem županu "vestno izvrševanje".)

In če že pogledamo statistiko zločinov v mariborski oblasti za časa od oktobra 1927 do oktobra 1928, ki se jih je izvršilo 1564, potem lahko tudi to priča, da je prav malo upanja v besedah, da se nam bo socialni položaj zboljšal. Davki slabe letine, slab izvoz, zločini, vestno izvrševanje službe s strani policije in žandarmerije — to so slabi znaki zboljšanja...

Naš uvoz v septembru.

V letošnjem septembru smo uvozili 127.916 ton v vrednosti 713.89 milijonov din napram 122.618 ton v vrednosti 695.150 milijonov din v istem mesecu preteklega leta. Napram lani so se torej naš uvoz povečal za 18.7 milijonov din. — Največ smo v septembru uvozili bombažnih tkanin, volnenih tkanin, strojev, kuhinjske soli in sirovih kož. Napram prejšnjim mesecem se je povečal uvoz železnih predmetov a uvoz tkanin se je zmanjšal.

Naslednja tabela nam kaže razvoj naše zunanje trgovine v prvih treh četrtletjih tega leta, vse v milijonih din.:

	izvoz	uvoz	deficit ali suficit
januar	430.3	591.9	-161.6
februar	439.0	621.6	-182.6
marc	503.2	701.1	-197.8
april	428.5	657.9	-229.3
maj	431.7	659.5	-227.8
junij	454.4	590.3	-135.9
julij	493.8	619.5	-125.7
avgust	693.8	645.4	- 48.4
september	692.3	713.9	- 21.6

Izvoz v septembru je bil kot vidimo silno velik, a uvoz je prav tako v tem mesecu dosegel svoj višek, pa je zato ostala trgovska bilanca pasivna za 21.6 milijonov din. Do oktobra smo v tem letu uvozili za 5801.1 milijonov dinarjev, dočim smo lani v isti dobi uvozili samo za 5287.-9 milijonov din. Pasivnost naše trg. balance pa znaša za to razdobje 1234.3 milijonov din.

Statistika tujskega prometa.

Jesen prehaja v zimo, mraz je že nastopil, konec tujske sezone je. Zato je tujsko-prometni urad zaključil svojo statistiko in jo objavil. Številke govore tako-le:

Največ gostov je seveda imel **Bled,** ki je imel letos 9847 tujcev. Močno mu že par let konkurira Rogaška Slatina, ki je imela letos 7730 gostov Drugi kraji kažejo sledeče stanje letošnjega obiska:

Kranjska gora	3647
Bohinjska Bistrica	1479
Dovje-Mojstrana	403
Celje	1364
Prevalje	36
Radovljica	41
Kamnik	118
Rimski vrelec	68
Škofja Loka	8
Jezersko	116
Laške toplice	44
Rimske toplice	348
Bohinj	578
Begunje	94
Slatina-Radenci	61
Čatežke toplice	1258
Medvode	42
Dobrna pri Celju	2591
Ljutomer	10

Tujski promet torej pri nas stalno narašča. Kot vidimo prihajajo tujci in domačini tudi v mala, neznatna letovišča, kot so Medvode, Radovljica. Če bodo delali reklamo tudi za manjše kraje, se bo tudi v tej smeri tujski promet tudi še bolj razvil. — Naša domovina ima toliko lepote, da bi imeli lahko še mnogo, mnogo več tujcev, stalnih obiskovalcev naših letovišč, ako bi znali svet zainteresirati za naše kraje. A mi pošiljamo v svet kvečjemu kake dolgočasne slike v zoprnih, slabih barvnih odtiskih, ki nam več škodujejo kot pa koristijo. Tudi je treba smotrnosti in sistematskega dela. Sleherni kraj v Sloveniji ima svoje mikavnosti, ne glede na razmere, ki so pri nas. Tudi ameriški izletniki bi se vse rajši pomudili v Sloveniji, ako bi bila propaganda vsaj malo boljša.

Vojno sodišče v Beogradu, to je sodišče za oficirje, ima precej posla. Pogostoma se mora sestati, da sodi in obsodi kakega oficirja, ki je zatajil toliko in toliko tisoč dinarjev, ali ki je prodajal državno premoženje, kupoval slabo blago ali kakorkoli oškodoval državo in okoristil se zase. Prav te dni je spet rešetal neko tako zadevo. Obtožen je poročnik Uroš Petrović, bivši blagajnik 8. artilerijskega polka v Podgorici v Črni gori. Nahaja se že štiri in pol leta v pritvoru, osumljen goljufije v sumi 345.545.03 dinarjev. Denarja, ki ga je prejemal, ni vpisal vsega v svoje knjige, ponarejal je razne "priznanice" na izdatke denarja, sleparil pri kupovanju blaga itd. Tako se je našlo v blagajni primanjkljaj 345 tisoč dinarjev in še več. Dne 2. novembra se je vršila na vojnem sodišču razprava proti njemu. Zagovarjal se je, da je primanjkljaj samo navidezen, ker je izgubil več računov in da zdaj ne more več izdatkov opravičiti. Priče pa so izpovedale, da je v Podgorici živel mnogo razsipnejše kot bi s svojo normalno plačo mogel. Tako je neka natakarica iz Podgorice izpovedala, da je obtoženec nekoč prižigal cigareto s tisočdinarskim bankovcem in da je nekoč enak bankovec stlačil in ga pogoltnil. Razprava je bila odložena, a obtežuje ga mnogo... Na čigavi njivi ni plevela? Pri nas ga je povsod na izobilje...

Umrl je stari socialist Resel v Gradcu.

V Gradcu je umrl v sredo, 7. novembra 1928. stari socialistični borec Hans Resel. Bil je eden početnikov danes tako močne avstrijske socialistične stranke, bil je znan po vsej Avstriji, zlasti po Štajerski, kjer je ustanavljal prve strokovne organizacije in politično stranko. Tudi v Ljubljani je večkrat govoril. Nikjer ni bilo delavskega kraja, da ga ni Resel organiziral. Tudi je bil zategadelj vedno preganjan. Vedno je sedel ali v svoji redakciji "Arbeiterwile", v kletnih prostorih v Gradcu, ali pa v nasproti ležečih sodnijskih zaporih. V tem svojem agitatorskem življenju si je nalezel razne bolezni, od katerih se ni nikoli izlečil popolnoma. A gibanje je raslo po vsej Avstriji in Resel je bil eden prvih socijalističnih poslancev v dunajskem parlamentu. Tam je ostal do zadnjega. Poleti letos se je zdravil v Toplicah s kopelji in vrnil se je precej krepek. V sredo ponoči pa je nenadoma umrl.

Vsa delavska Avstrija žaluje za njim. Tudi mariborski proletarijat bo ohranil nanj lep spomin, kot na svojega poslanca, ki je zastopal mesto Maribor od leta 1907 do 1911. Do zadnjega je bil lastnik graškega soc. glasila "Arbeiterwille", ki ga je ustanovil kot štirinajstdnevnik, danes pa je list dnevnik s svojo tiskarno in zgradbo.

Reslovo truplo prepeljejo na Dunaj, kjer ga bodo vpepelili. — Slava njegovemu spominu!

Znano delo Ante Dukića "Iz dnevnika magarca", ki je bilo tudi v našem listu priobčeno, je te dni izšlo naknadno v "Slovenskem Vychodu" v Košicah v slovaškem prevodu izpod peresa prof drja. Vojtecha Zierke, ki je tudi potom radio-predavanja seznanil čehoslovaško javnost o svojem delu kakor tudi o pisatelju samem. Prevod, ki mu je naslov "Somarove Zapisky", se lahko dobi v zagrebških knjigarnah za 40 dinarjev. Knjiga je zelo lično opremljena, a najbolj je uspela naslovna slika, ki predstavlja osla, ko piše svoj dnevnik.

Dukićev "Magarac" se baš sedaj prevaja na italijanski jezik pod naslovom "L'Asino-filosofo".

RAZNE VESTI

Prohibicija kriva pijančevanja med dijaki.

Chicago. — H. Wallace Caldwell, predsednik šolskega odbora, je v svojem govoru, ki ga je imel pred člani mestnega kluba v četrtek, zvalil vso krivdo glede pijančevanja med dijaki srednjih šol na obstoječi prohibicijski zakon. Rekel je, da ima dokaze, da policija in prohibicijski agentje prejemajo denar od butlegarjev, da slednji lahko nemoteno izvršujejo svojo obrt v bližini šol in da so šolske oblasti brez moči, dokler se ljudstvo samo ne zave in zahteva, da se te razmere odpravijo.

Navali suhaških agentov na točilnice opojnih pijač ne odpravijo razmer, je dejal Caldwell. Kakor hitro oblasti zapro par prostorov in kaznujejo par oseb radi kršitve prohibicije, se te preselijo v druge mestne okraje in nadaljujejo s svojo obrtjo.

Morilec svojega sina oproščen.

Chicago. — Arthur Falk, ki je v avgustu v pijanosti ustrelil svojega sina, je bil v četrtek na sodišču oproščen. Porota se je posvetovala pet minut in se je zedinila za nekrivdo.

Falk je ustrelil svojega sina, ker ga je slednji na usodni dan karal radi pijančevanja in surovega postopanja napram svoji družini. To je očeta raztogotilo, da je prijel puško in oddal smrtnonosno kroglo.

Shod ateista Smitha.

Chicago. — Charles Smith, predsednik ateistične organizacije v New Yorku, ki je prišel iz Arkansasa v Chicago, da dobi pomoč za pobijanje antievolucijskih zakonov na jugu, naznanja, da mu je American Anti-Secular Union aranžirala javen shod, ki se vrši v torek 27. novembra zvečer v zapadni dvorani Ashland Boulevard Auditoriuma, S. Ashland ave. in Van Buren st. Richard J. Cooney bo predsedoval shodu in Smith bo glavni govornik.

Millikanovi rokopisi ukradeni.

New York City. — Tat, ki je pobegnil, je v četrtek ukradel na železniški postaji valiso dr. Robertu A. Millikanu, znanemu ameriškemu učenjaku. Notri so bili rokopisi nove znanstvene knjige, katero je dr. Millikan pisal leto dni.

Žrtve avtov.

Chicago. — V četrtek so bile nadaljne tri osebe ubite na čikaških ulicah v kolizijah z avtomobili, več drugih pa je bilo ranjenih. Število žrtev avtomobilov je v tem letu do danes narastlo v okraju Cook na 946.

OBVEZNO POHAJANJE NADALJEVALNE ŠOLE.

(Nadaljevanje z 2. strani.)

V svojem ugovoru je oče trdil, da, ker je večerna šola osnovana, priznana in regulirana pod upravo šolske oblasti, bi moral biti deček oproščen od pohajanja nadaljevalne šole, ako pohaja večerno šolo.

Razsodba prizivnega sodišča pa pravi:

". . . Da morajo otroci, ki delajo ves dan, zvečer pohajati šolo, je samo ob sebi zlo. Morda je to ob sedanjih razmerah zlo, ki se povsem ne da odpraviti. V kolikor je mogoče, bi se moralo ublažiti. Trebalo bi podpirati pohajanje šole po dnevu. Mnogi delodajalci morejo sodelovati v izvrševanju šolske dolžnosti. Drugi zopet ne marajo. Utegnejo zahtevati od svojih nameščencev, da pohajajo le večerne šole. Imeli smo nekdaj zakon, ki je od otrok, ki so delali po dnevu, zahteval pohajanje večerne šole. Opustili so ta poskus. Dognalo se je, da je to mnogo več škodovalo njihovemu zdravju, kot jim je koristilo v izobrazbi. Pri deklicah pa je ta predpis vseboval tudi nevarnosti v nravnem pogledu. Kar se je našlo nezdravim, ko se je izvajalo direktno, ne sme se sedaj izjavati indirektnim potem. Večerne šole so namenjene v prvi vrsti za odrasle. Tudi same štiri ure na teden v nadaljevalni šoli niso potrata časa. Radi tega je razlika, ki jo zakon napravlja med dnevno in večerno šolo, popolnoma upravičena.

FLIS.

Zakoni o razporoki

Zakon o razporoki, kakor o poroki spada v delokrog države. Zato ima vsaka država Unije svoje posebne zakone o razporoki. Dasi so predpisi različni, vendar povsod prevladujejo neka temeljna načela.

Ločitev zakona ali razporoka more biti v pravniškem pogledu različne vrste. 1) More biti popolna ali absolutna, ki razrešuje zakonski stan; to je razporoka (divorce) v ožjem in pravilnem zmislu besede. 2) More biti začasna; t. j. delna razporoka ali ločitev od mize in postelje (separation from bed and board), ki se izreče v nadi, da se stranki sporazumeta. Isto sodišče, ki je izreklo tako začasno razporoko, more ovreči svojo odločbo in jo spremeniti v stalno razporoko. 3) Druga oblika ločitve zakona je razveljavljenje zakona (annulment). Tedaj se smatra, da je bila poroka nezakonito izvršena in zato je bila neveljavna. V nekaterih državah se nekatere vrste porok smatrajo neveljavnim iz samega začetka in niti ni treba pravdnega postopanja, da se razvedejo.

Postave vseh držav so složne v tem, da odrekajo razporoko, ako obstoji dokaz, da gre za "collusion", "connivance" ali "condonation". — "Collusion" (tajni dogovor) obstoji v slučaju, da se mož in žena na skrivaj dogovorita, da eden izmed nju iztoži razporoko, dasi ni nikakega zakonitega razloga za isto. Z drugimi besedami imamo koluzijo tedaj, kadar obe stranki dogovorno hočeta doseči nekaj nezakonitega potom zakonitega postopanja. 'Connivance" (skrivno odobravanje) obstoji v slučaju, da eden izmed zakonskih priznava neresnične navedbe druge stranke, ki hoče na krivičen način dobiti razporoko. "Condonation" (odpust) je tedaj, da je eden izmed zakonskih z besedami ali potom svojega obnašanja odpustil krivdo drugega, ki se je pregrešil proti zakonski dolžnosti. Stranka, ki jo tako odpusti, je s tem izgubila pravico tožiti kasneje za razporoko iz istega razloga. Skupno življenje zakonskih potem, ko je eden pregrešil, odvzema užaljeni stranki pravico, da iztoži razporoko, razun ako se je pregrešek zopet izvršil.

Le ena država v Uniji — South Carolina — sploh ne priznava nikake popolne razporoke. Država New York dovoljuje absolutno razporoko samo radi prešuštva (adultery). Države Kansas, Maine in Oklahoma nimajo drugih vrst ločitve, kot popolno razporoko. V večini držav mora užaljena stranka imeti svoje bivališče v delokrogu dotičnega sodišča vsaj za leto dni. Država Nevada pa zahteva "residenco" samo 6 mesecev. (To je razlog, zakaj Reno, Nevada, slovi kot zatočišče vseh željnih razporoke.) Države Maryland, Nebraska, New Jersey, Rhode Island, Tennessee, Wisconsin, Delaware, Florida, Indiana in District of Columbia, zahtevajo dve leti bivanja in Connecticut tri. Postava države Iowa izrecno zahteva, da vsi oni, ki tožijo za razporoko, morajo biti resnični stanovalci (bona fide residents) te države in ne stanovati tam samo radi dobivanja razporoke.

Vprašanje preživitka. Preživnina za ženo po ločitvi se zove "alimony". Koliko naj mož plačuje svoji razporočeni ženi za njeno vzdrževanje, določa sodišče po svojem uvidevanju. Sodišče tudi določa, kateri stranki naj se prepusti vzdrževanje in oskrba otrok, ako jih je. Ali država North Carolina izrecno predpisuje, da ta podpora ne sme presegati ene tretine letnega dohodka plačitelja. V državi Utah se prepušča otrokom, ki imajo čez 10 let in so zdravega uma, da sami izberejo h kateremu roditelju se hočejo pridružiti. V državi South Dakoti se oskrba otrok poveri nedolžni stranki, ali sodišče more krivo stranko obsoditi v plačilo za njihovo vzdrževanje. V državi Oregon dobiva ona stranka, ki je tožila in dobila razporoko tretino lastnine druge stranke razun preživnine, ki jo sodišče določi.

Vzroki za razporoko. Vzroki za popolno razporoko so: prešustvo ali zakonska nezvestoba (adultery), spolna nezmožnost (impotence), svojevoljna zapustitev (desertion), pijančevanje ali nezmerne navade, pridobljene po poroki, krutost (cruelty), nevzdrževanje, obsodba v ječo radi odurnega zločina itd. Popolno razporoko dobi mož, ako dokaže, da je žena imela razmerje z drugim za časa poroke brez znanja moža. Ločitve od mize in postelje (delno razporoko) dovoljuje večina držav iz istih razlogov, radi katerih se daje absolutna razporoka. Louisiana smatra javno obrekovanje enega zakonskega s strani drugega za zadosten razlog za razporoko. V državi Tennessee dovoljuje sodišče razporoko možu, ako žena noče slediti v to državo. V državi Utah zgubi kriva stranka vse pravice, pridobljene vsled poroke. V državi West Virginija je krivični očitek prostitucije smatran kot zadosten razlog razporoke vsled krutosti. V tej državi more žena tudi dobiti popolno razporoko, ako dokaže, da njen mož pred poroko je bi, da ne bi ona tedaj to znala, oseba splošne priznane nenravnosti. V državah Massachusetts, Indiana, Mississippi in Rhode Island se dovoljuje razporoka proti zakonskemu, ki je udan drogar. Florida ima celo določbo proti osebam, ki ne znajo brzdati svoj temperament. V državi Illinois in Louisiana more stranka dobiti razporoko, ako je druga stranka poskusila ubiti ali otrovati drugo stranko ali sploh grozi njenemu življenju. V državi Kentucky se dovoljuje razporoka, ako druga stranka ima ostudno bolezen. Zakon te države se razteza tudi na ženske, ki se nespodobno obnašajo, tudi ako nje so krive prešestva. V Missouri dobi žena razporoko, ako je mož potepuh. V državi North Carolina dobi razporoko ona stranka, ki je bila vržena ven iz hiše. V državi Texas se dovoljuje razporoka, ako sta zakonska prostovoljno živela ločeno těkom zadnjih desetih let.

Večina držav vrejuje razveljevanje zakona. Razveljavljenje zakona (annulment) je ločitev zakona vsled razlogov, ki so obstojali pred svatbo. Izmed takih vzrokov naj omenimo: impotencijo, bigamijo, (ker je ena stranka bila tedaj še zakonito poročena s katero drugo), blaznost za časa svatbe, nedoletnost (ako se je mladoletnik poročil brez privolitve staršev). Zakonita starost za poroko je povsod 18 let za moškega in 16 let za žensko. Drugi vzrok za razveljavljenje zakona je krvno sorodstvo. Vsaka poroka med ožjimi sorodniki je nezakonita.

Ako eden izmed zakonskih je v državi Michigan obsojen na dosmrtno ječo, se zakon s tem samim činom popolno loči; kasnejša izpustitev na svobodo ne vzpostavi prejšnje poroke. V državi Illinois in v mnogih drugih državah sme razporočenka rabiti svoje dekliške ime.

V večini držav se smejo razporočne osebe zopet poročiti po gotovem času. V državah Arizona in Texas mora preteči leto dni med razporoko in zopetno poroko. V državi Texas ne more mož, ki se je poročil z žensko, katero je zavedel, zato, da se ga tak način izogne kazni, tožiti za razporoko iz kateregasibodi razloga, predno so potekla tri leta od poroke. V državi Virginia ima sodišče pravico izreči, da stranka, ki je zakrivila prešestvo, se ne sme nikdar več poročiti. V tem slučaju se namreč smatra, da je bila poroka razveljavljena samo, v kolikor se tiče razžaljene stranke. Sodišče pa sme vsak čas ovreči to svojo razsodbo.

F. L. I. S.

Slovenska Narodna Podporna Jednota

Ustanovljena 9. aprila 1904 — Inkorp. 17. junija 1907 v državi Illinois

GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS

Izvrševalni odbor:

UPRAVNI ODSEK:

Predsednik Vincent Cainkar; podpredsednik Andrew Vidrich, R.F.D. 7, Box 103, Johnstown, Pa.; gl. tajnik Blas Novak; tajnik bolniškega oddelka Lovrenc Gradišek; gl. blagajnik John Vegrich; urednik glasila Jože Zavertnik; upravitelj glasila Filip Godina; vrhovni zdravnik Dr. F. J. Kern, 5233 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

GOSPODARSKI ODSEK:

Frank Somrak, predsednik, 996 E. 74th St., Cleveland, Ohio; Frank Alesh, 2124 S. Crawford Ave., Chicago, Ill.; Jacob Zupančič, 2627 S. Ridgeway Ave., Chicago, Ill.

POROTNI ODSEK:

John Goršek, predsednik, 414 W. Hay St., Springfield, Ill.; John Trčelj, Box 22, Strabane, Pa.; Tony Shragal, R.F.D. No. 1, Johnston City, Ill.; Frank Podboj, Box 61, Park Hill, Pa.; Anton Šular, Box 27, Arma, Kans.

BOLNIŠKI ODSEK:

OSREDNJE OKROŽJE: Lovrenc Gradišek, 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VZHODNO OKROŽJE: Joseph Zorko, R.F.D. 2, Box 120, West Newton, Pa.; Anton Abram, 1169 E. 76th St., Cleveland, Ohio.

ZAPADNO OKROŽJE: Jacob Haloh, R.R. 8, Box 88, Pittsburg, Kans., za jugozapad; Frank Klun, Box 958, Chisholm, Minn., za sev. zap.; John Golob, Box 144, Rock Springs, Wyo.

Nadzorni odbor:

Frank Zajc, predsednik, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill.; Ludvik Medvešek, 6409 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio; Albert Hrast, 555 So. Pierce St., Milwaukee, Wis.

Združitveni odbor:

Frank Vidmar, predsednik, 1242 S. 55th Ct., Cicero, Ill.; John Olip, 2426 So. Clifton Park Ave., Chicago, Ill.; Peter Geshel, 735 E. Uintah, Colorado Springs, Colo.

POZOR!—Korespondenca z glavnimi odborniki, ki delajo v glavnem uradu, se vrši takole:

VSA PISMA, ki se nanašajo na posle gl. predsednika, se naslove: Predsedništvo S.N.P.J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE BOLNIŠKE PODPORE SE NASLOVE: Bolniško tajništvo S.N.P.J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

DENARNE POŠILJATVE IN STVARI, ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in jednote vobče se naslove: Tajništvo S.N.P.J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE V ZVEZI Z BLAGAJNIŠKIMI POSLI se pošiljajo na naslov: Blagajništvo S.N.P.J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vse pritožbe glede poslovanja v gl. izvrševalnem odboru se naj pošiljajo Frank Zajcu, predsedniku nadzornega odbora, čigar naslov je zgoraj.

Vsi prizivi na gl. porotni odsek se naj pošiljajo na naslov: John Goršek, 414 W. Hay St., Springfield, Ill.

Vsi dopisi in drugi spisi, naznanila, oglasi, naročnina in sploh vse, kar je v zvezi z glasilom jednote, naj se pošilja na naslov: "PROSVETA," 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Banditje odnesli velik plen.

Chicago. — Trije banditje so v četrtek vstopili v trgovino z zlatnino na 6520 So. Halsted st., kjer so z orožjem v rokah ustrahovali uslužbence in jih zvezali, da so tako lahko opravili svoje delo. Roparji so nato pobrali zlatnine in draguljev v vrednosti $25,000 in pobegnili.

Doslovno.

— Kaj pravi vaša žena, če pridete pozno ponoči domov?

— Historična postane.

— Histerična, mislite?

— Ne, historična. Pogreva namreč najstarejše storije.

•

Slabo uspavalno sredstvo.

— Zibelka da je uspavalno sredstvo? Neumnost! Če se spomnim, da bo moje dekle čez tri mesece rabilo zibelko, vso noč ne spim.

•

Razlika.

— Ženska, ki pade moškemu okrog vratu, je zelo dražestna. Manj dražestna je pa ženska, ki ostane moškemu na vratu.

•

Nadomestilo.

— Pa vendar ne boš vzela Kralja? Saj ga nisi marala.

— Kaj hočem. Če me niso na lepotni konkurenci izvolili za kraljico, bom vsaj Kraljeva.

Eva Karelsova:

MORILEC

Ko so se zapria za paznikom vrata in ko je zaškripal v ključavnici ključ, je sunil jetnik skodelico od sebe in omahnil na umazano posteljo.

V tridesetih urah, ki jih je prebil v ječi, se je že stokrat obrnil k oknu in stokrat se je znova obrnil od njega. Neštetokrat je preklel solnčne žarke in zvezde, ki jih je videl ponoči. Divje je stiskal pesti, da so pokali prsti, padal je z obrazom na posteljo in se prijemal za glavo. Mel si je oči in v nervozni, skoro histerični napetosti je grizel nohte.

Sekunde so se vlekle počasi in se zlivale v minute. Ure ni imel, da bi mu merila čas. Vedel je samo, da je poldne, ko so mu prinesli obed in večerja ga je prepričala, da mine kakih trinajst ur, predno dobi južino, kruh in skodelico smrdljive juhe.

Zdaj je bilo točno trideset ur, od kar so se zapria za njim vrata.

Trideset ur! Trideset groznih, enoličnih, strašno dolgih ur, katerih minute so bile v ječi stokrat podaljšane.

Težko, kakor da hoče potegniti kožo z glave, se je obrisal z dlanjo čelo. Za božjo voljo! Koliko ur je v letu? Tristo petinšestdesetkrat štiriindvajset — — to je — — to je osem tisoč sedemsto šestdeset ur!

Osem tisoč — — sedemsto — — šestdeset ur!

In to, pomnoženo s tremi — s tremi leti — — in to — — pomnoženo s tremi! Trikrat šestindvajset tisoč dvesto osemdeset — — šestindvajset tisoč ur!

Krčevito je razprostri roke in se histerično zakrohotal. Če bi se dale ure prijeti, bi jih raztrgal. Raztrgal bi jih na drobne koščke, trideset ur, neznatnih, glupih, ničevih trideset ur! Pljunek v vesoljstvo!

Kolika je razlika med šestindvajset tisoč dvesto petdeset? Kolikokrat bo moral še preživeti dobo, ki jo je že prebil tu? Da — treba je deliti šestindvajset tisoč dvesto petdeset s trideset. Kaj? Osemsto — osemsto sedemdeset — osemsto petinsedemdeset — ah. Bože, osemsto petinsedemdesetkrat!

Obraz se mu je spačil v grozno grimaso. Počasi je stopil k postelji in počasi je legel.

Napetost je ponehala. Možgani so nagio izpremenili tok misli, groza je stopila v ozadje in naenkrat je videl pred seboj nedavno preteklost.

— Kakor vsako jutro — — zopet je jutro. Zbudi se na svoji postelji. Saj drugače sploh ni mogoče. Sliši lahne stopinje svoje psice, ki hiti po stopnicah k njemu. Kmalu se začuje pred vrati zamolklo renčanje. Smeje skoči s postelje in odpre vrata.

Psica plane v sobo, skoči mu na prsa in obliže obraz. Potem stopi za njim k postelji, sede predenj, obrača glavo zdaj desno, zdaj levo in gleda, kako gospodar znova leže. Napne ostra ušesa in se zdi, da pravijo njene oči, te razume, oduševljene in govoreče oči: No, kdaj mi pa namigneš? Čas bi že bil.

Rahlo privzdigne z nogo odejo. Kakor bi trenil z očesom, smukne Reta pod odejo in zleze tesno ob njem do njegove pazduhe. Tu leže, stisne se k njemu, nategne vrat, položi glavo na njegovo ramo in vzdihne — globoko vzdihne.

Oh, ta vzdih! Ta mir, ta neizmerna, nepopisna sreča!

Toda jutro kliče. Na dvorišču se oglašajo race, kokoši, gosi, petelini, purani, golobi, krave, koze in konji. Hlapci glasno kašljajo dekle molzejo krave, vse oživlja, vse se veseli mladega jutra.

Treba je vstati in obleči se. Toda to ne gre tako lahko. Reta ga ne pusti s postelje. Veseli se že izprehoda in navdušeno grize njegove hlače. Tudi lesena noga ga ovira.

Slednjič je oblečen in hiti na dvorišče. Reta drvi kakor veter, zaleti se v jato kokoši, ki prestrašeno zakokodakajo in se razbeže na vse strani Z obema tacama se požene kvišku med frfatajoče kure, podraži gosi, pogleda zaničljivo krepkega bernardinca, v katerem sluti tekmeca in že drvi skozi široka vrata na prosto, v vas. Samo oblači prahu se vidijo za njo.

A kmalu se vrne. Pregnala je nekaj tovarišev, zaganjala se je srdito v berača, ovohala je mimogrede ograjo in vrnila se je pravočasno, kakor da je vedela, da je njen gospodar že oddal zadnja povelja in da odhaja na polje.

Oba odhajata. Reta drvi v velikih skokih pred njim in se vrača k njemu. Pustita za seboj zadnje poslopje in po meji, dišeči po zemlji in sveži travi, se bližata žitnemu polju. Vsak klas na dolgem steblu se maje v jutranjem solncu.

Daleč naokrog je vse njegovo.

Reta, ki jo je omamila široka, visoka in globoka preroda, vonj žita, zraka in zemlje, se ne more več brzdati Sledi divjemu notranjemu nagonu, izgubi se v visokem žitu, povesi glavo in samo valoveča krivulja v žitu kaže njeno sled.

Zre za njo in vidi še daleč tam na sosedni njivi njeno sled.

Ustavi se in oči se mu zaiskre. Daleč naokrog je vse njegovo.

A vendar — — a vendar — — kaj početi s tem? . .

Krčevito stisne pesti. Breznogi, neporabni stvor, za katerega ne utriplje nobeno srce, za katerim bi nihče ne žaloval, če bi umrl. Sam je — sam — strašno sam!

Daleč naokrog je vse njegovo. On pa je sam. Kolika ironija!

Ni nobenega dragega bitja. Sam je. A vendar!

— Reta! Reta!

Toda kje neki! Reta drvi po svoji stari navadi čez polje, preganja vrabce in laja v mišje luknje.

Negova Reta.

Počasi se mu zjasni obraz. Kakor običajno, se vrača domov šele čez tri ali štiri ure, vsa upehana moli jezik iz gobca in vest jo peče, da je zaman iskala svojega gospodarja na kolodvoru, pri županu in pred trafiko.

Doma skoči na stol, iztegne vrat proti njemu in ga nagovori v svojem ljubkem pasjem jeziku. Ne more se jeziti na njo, pa naj še tako nori in skače. Samo smehlja se, ko mu trga hlače v znak nepopisne radosti.

Kakor v spomin se je dotaknil jetnik hlač. Toda otipal ni od pasjih zob raztrganega blaga, marveč hrapavo jetniško obleko.

To ga je opomnilo, da je v ječi.

Divji srd mu je stisnil grlo.

Prišel je on, neotesan, brezčuten grob. Psica mu je v svoji razposajenosti pregriznila nogavico. Zato jo je ubil. On, lopov, tolovaj, surovina!

Sunil je psico v trebuh, da je kar zastokala. Odletela je v velikem loku na dvorišče in padla med kokoši, ki so se prestrašeno razbežale. Kmalu so se vrnile in začudeno ogledovale psico, ki ni vstala, da bi jih preganjala.

Vidi njene oči, udane, razumne, zdaj motne in bolesti polne oči, njeno iztegnjeno telo z glavo na prednjih tacah. Vidi njen ranjeni trebuh, sliši njeno otožno, milo stokanje, vidi njen zadnji, ugašajoči pogled.

Še ob toplem truplu psice, predno je mogel kdo preprečiti, je planil ves besen na to surovino in jo zadavil.

Skozi okno se plazi v celico mrak. Pajčevina na stropu v kotu nad vrati se počasi maje. Po hodniku hodi straža. A okrog njega vlada grozna tišina.

Jetnik je divje zatulil, zasadil je zobe v stisnjeno pest in skril obraz v blazino.

Srbske anekdote

Vladika Štefan Knezević.

Škof Mitrofan Ševič je pripovedoval:

"Ko sem bil profesor bogoslovnice v Zadru mi veli vladika neki večer:

— Pripravi se jutri za pot."

Rekel ni nič več, a niti jaz nisem dalje vpraševal. Drugi dan sem prišel o napovedani uri.

— V Lepoglavo pojdeva.

Dospevši tja, me je vladika odvedel v kaznilnico. Upravnik naju je prijazno sprejel in vprašal, kaj bi rada.

— Meniha iz Rivice želiva videti.

Pred nekaj leti je bil v fruškogorskem mestecu Rivici v službi neki redovnik. Seznanil se je z neko ženo in ta mu je postala ljubimka. V govoru z njo zvabi njegova moža v klet, kjer ga ubije in pokoplje. Zločin je prišel na dan, oba sta prišla pred sodišče. Po zakonu bi morala na vešala. Ali patriarh German Andjelić nikakor ni hotel dopustiti, da bi pravoslavni menih, in to njegove nadškofije, prišel na vislice. Uporabil je ves svoj vpliv, da ga reši smrti. Uspelo mu je. Menih je obsojen na dosmrtno ječo in priveden v Lepoglavo.

Stala sva v upravnikovi sobi (vladika v svoji razburjenosti ni hotel sesti) in čakala kaznenca. Menih-obsojenec pride omahljivo, ko pa vidi dva svečenika, obstane ter povesi glavo. Vladika razgrne plašč in na prsih se mu pokaže zlati križ. Menih, toliko da ugleda razpelo, pristopi, ga prime v roke ter obsiplje s poljubi. Zatem poklekne pred vladiko ter ihti. Zaplakala sva tudi midva. Naposled si opomore in izpregovori: "Sveti vladika, kaj naj storim, da dosežem mir v svoji duši?"

"Ali si se naučil kakega rokodelstva?"

"Sem, mizarstva."

"Napravi mi zabojček za darohranilnico."

Redovnik-jetnik mu pristopi k roki. Vladika ga blagoslovi ter opravi molitve nad njim.

•

Po nekoliko tednih je upravnik poslal vladiki škatlo za darohranilnico, krasno izdelano, v spremnici pa javlja: "Kako se je redovnik takoj po škofovem odhodu lotil posla ter se mu ves posvetil; a ko ga je dokončal, je naslednji dan umrl."

VREDNOSTNI KUPON

katerega dobite v vsakem zavoju

TRINERJEVEGA GRENKEGA VINA

vam omogoči, da to izvrstno želodčno toniko kupite res po nizki ceni. Za vsakih 6 kuponov dobite zelo koristen predmet. Trinerjevo grenko vino se prodaja v vseh lekarnah. Ni boljšega sredstva, da obdrži vaš želodec v pravem redu. Brezplačni vzorec, samo enega za vsako družino, dobite od Jos. Triner Co., 1333 So. Ashland Ave., Chicago, Ill.

BREZPLAČNI VZOREC KUPON

Ime .....

Ulica .....

Mesto, država.....

Ali želiš znati pravilno pisati in čitati angleško? Naroči si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Knjižovna matica S. N. P. J.

Janko Kersnik:

JARA GOSPODA

Povest.

"Kaj pa je to?" vzklikne na glas, in njega lice ne kaže prav nič onega duhovitega sijaja, ki ga je značil vselej, kadar se je živo razgovarjal.

"Bog vas je dal — ali še ne veste?" zakrohota se davkar, in njega hčere mu takisto pritrdijo.

"Kaj?" deje adjunkt, "to je za kakega župnika, ne pa za sodnika!"

"I seveda!" meni poštar nekamo sramežljivo.

"Ta napis mora izginiti!" jezi se adjunkt.

"Ne, ne," tolaži ga poštar, dočim se smeje vsa družba, "saj ta napis ni določen sodniku, ta je za župnika, ki se nocoj popelje tu skozi v Babino polje!"

Sedaj se takisto adjunkt zasmeje na ves glas.

"No, morda bode pa tudi umesten pozdrav našemu sodniku!" vzklikne dobrovoljno in poskuša zatreti hudomušni izraz, ki mu sili na lice —

Zvonovi župne cerkve grobeljske se oglase. Veliki zvon poje veličastno svoj jednakomerni "bem-bam", in vmes pritrkava spretni cerkvenik s srednjim in malim zvonom, nekoliko časa s tremi udarci v presledku med zvoki velikega zvona, potem s petimi, naposled s sedmimi. To je bila vselej njegova največja umetnost! Saj je bilo pa tudi treba dovolj telesne moči, zdravih prsi in krepkih rok. In vselje, kadar je prestopil iz mirnejšega udarca v hitrejši udarec, poknili so na griči poleg cerkve trije topiči, zaporedoma užgani po vestnem in izkušenem pomočniku cerkvenikovem.

Adjunkt Pavel je mnogokrat trdil, da ni klerikalec, in je to svoje mišljenje hotel dokazati ob raznih prilikah. Zato je tudi sedaj naglo odšel od slavoloka in krenil proti Kračini krčmi.

Skoro v veži se srečata z notarjem Tinčetom, ki je že zapri pisarno in sedaj radovedno čakal dogodkov, ki naj bi bili uprav zgodovinsko znameniti Grobljem in okraju.

"Vrbanoj bode mislil, da je slavolok zanj!" zasmeje se proti adjunktu.

"Jaz sem tudi mislil!" meni Pavel. "Vedel bi pa vendar rad, bode li Krača babinopoljskega gospoda vzprejel oficijalno, kajli?"

"Beži, beži! Liter vina bode postavil predenj in pojal Ančiko po hiši, češ, sedaj to, sedaj ono, koncem pa se bodeta z gospodom dogovorila zaradi tedenskega mesa in — vzprejem bode končan. Ti — ah, stoj, stoj! Julika je tukaj. Prav sedaj se hoče odpeljati."

Pavel je veselo poslušal prvo modrovanje notarjevo, ob njega zadnjih besedah pa se je zgenil.

"Tukaj? Kaj dela tu?"

"Dekret ima! Dekret za Zagorico! In še nocoj se odpelje tja. Niti k moji ženi ni hotela danes, skoro pa pride zopet semkaj."

Adjunkt se zavrti v polkrogu in je že nekaj korakov od hišnih vrat, ko ga prisili veseli notarjev klic, da se vrne.

"Pavel, Pavel! Gospodičina Julika Orlova!"

Poleg Valentina res stoji Julika.

Častiti čitatelji naj oproste, ako precej ne najdejo natančne fotografije te novodošle osebe. Znano jim je, da je že prekoračila trideseto leto svoje dobe, in jedino to je morda tako prevzelo nekatere, da bi ne verjeli novo predloženi sliki. Reči hočemo le to, da se Juliki ni poznalo tistih trideset let ali kolikor jih že imela.

In prav to je provzročilo, ako ni prihajalo iz hipne zadrege, da se je adjunkt Pavel, ves zardel, viharno pozdravljajoč in gospodičini stiskajoč roko, izustil neumestne besede: "Oh, gospodičina — po tolikih letih, po tolikih letih se vidimo iznova!"

"No, pol stoletja vendar še ni!" deje Julika nasmehoma, dočim vendar naglašuje svoje besede nekoliko zlobno.

"Nama se pa skoro tako dozdeva, odkar namreč nisva videla vas," reče Valentin.

"Vi pa vi! Oh, recite, kolikokrat ste se me spominjali?" očita Julika na pol resno.

Od ceste sem se začuje ropot dveh koleseljev, in majhna gneča se naredi tamkaj.

"Tukaj je — novi župnik babinopoljski!" vzklikne Pavel, porabivši to ugodno priliko, da si zopet dobi prejšnje duševno ravnotežje.

"Čula sem, da pride nocoj," deje učiteljica; "toda moj voz je tudi že pripravljen. Z Bogom, gospoda!"

"Oh, kaj že? Kaj tako hitro?" reče Pavel.

"Nocoj pač! — Da se skoro vidiva, gospod Valentin! Priporočite me svoji soprogi in oprostite!"

V tem že sede na jednovprežni vozič ter vzravnava kovčeg in nekaj škatelj poleg sebe. Voznik, širokopleč fant, z dolgo smodko v ustih, udari po konji, in zdajci zdrdrata z dvorišča.

"Uboga deklica!" reče adjunkt.

"Zakaj?" meni Valentin. "Videti je zadovoljna!"

Delj govoriti ni bilo moči, zakaj s ceste je prihajala velika družba, in pozdravljali so se kar vprek.

Novi župnik, "gospod Frančišek,' kakor ga je nazival oče Krača, ž njim njega kaplan, ki se mu je pripeljal naproti, župnik grobeljski in nekaj imovitih gospodarjev iz Babinega polja, oče Krača in njega sin, davkar in poštar, oba trgovca grobeljska — vsi so bili skupaj. Sedaj je še prihajal učitelj, ki je zamudil vzprejem, ali bolje rečeno, prihod gospodov.

"Tu si nekoliko odpočijemo!" meni gospod Frančišek, ko se predstavijo drug drugemu, in skoro potem sedi vsa gospoda, duhovna in posvetna, v znani zatohli sobici.

Razgovor se iz početka ni mogel prav razviti — vreme je bilo skoro obdelano, setev in žetev tudi, politike se sedaj še ni hotel nihče lotiti, starih skupnih znanstev ni bilo najti, in šele ko so prišli potem po nekem prirodnem zakonu na red dohodki in plače te ali one župe, te ali one službe, vnela se je jako živahna razprava. Vendar tudi to je zdajci ustavil Kračin Minče, stopivši v sobo z glasnim vzklikom:

"Sodnik je tukaj!"

Zajedno je vrgel na zadnjo klop v kotu debel plašč, dežnik in kovčeg, katerega je prinesel z voza.

Sodnik Vrbanoj pa je bil tudi že med vrati, ko so vstajali adjunkt in davkar, notar in poštar in drugi razen duhovnikov, da ga pozdravijo.

Bil je po svoji zunanjosti res tak, kakeršnega sta ga že nekoč opisala adjunkt in notar: velik, krepak, moškega, resnega vedenja in vendar v vsem svojem gibanju nekoliko neroden. Iz prva ni vedel, komu bi najprej segel v roke, toda ko je pozdravil — in sicer prav presrčno in prijazno — Pavla in Valentina, opravil je tudi hitro z drugimi in sedel ob gorenji konec mize poleg domačega župnika.

"Ali nisi videl mlajev?" pošali se Valentin, "saj si takoj vedel da —"

"Niso namenjeni meni!" pristavi Andrej.

"Prislužite si jih, prislužite!" reče gospod Frančišek sladko, vendar z zasmehujočim izrazom na licu.

"Vi si jih menda tudi še niste, častiti gospod, niti tu niti v Babinem polji?" vrne takisto Vrbanoj, in glasni smeh posvetne gospode, ki zazveni po njega besedah, priča, da med njo in onimi tremi duhovniki ni posebnih simpatij.

(Dalje prihodnjič.)

NAZNANILO.

Društvenim tajnikom in tajnicam se tem potom naznanja, da morajo naznaniti vse spremembe naslovov članov, ter imena in naslove odstopilih, črtanih in izobčenih članov naznaniti upravništvu Prosvete, da se lahko točno vredi imenik za pošiljanje lista Prosveta. Imena in naslove, katere pošljete glavnemu tajniku, ostanejo tam v arhivu in jih upravništvo ne dobi. Torej je zelo važno, da vselej pošljete na naslov zato pripravljenih listinah vse naslove upravništvu Prosvete posebej. Pri vsaki spremembi naslove upravništvu Prosvete posebej. Pri vsaki spremembi naslova naj se vselej omeni stari in novi naslov. Upravništvo ljudno apelira, da društveni tajniki in tajnice to upoštevajo.—Philip Godina, upravitelj.

Denarne pošiljatve za Božič

v Jugoslavijo

pošljite potom nas, ker naša večletna skušnja, kakor tudi zveze z jugoslovanskimi bankami, nam omogočajo, da Vas hitro in točno postrežemo po najnižjih cenah.

MNOGO MILIJONOV DINARJEV je bilo poslano skozi našo banko, in izplačano tisočim prejemnikom na njih največje zadovoljstvo.

ZA BOŽIČNI IZLET V JUGOSLAVIJO dobite vsa pojasnila od našega potniškega oddelka. Mi zastopamo vse parobrodne proge, vsled česar nam je mogoče, da Vam preskrbimo varno in udobno vožnjo z največjimi in najhitrejšimi parniki, v katerikoli kraj v stari domovini.

Največja slovanska banka v Ameriki

Kaspar American State Bank

1900 Blue Island Ave. Chicago, Ill.

Znižana cena knjig Književne Matice S.N.P.J.

Sedaj je prilika, bratje in sestre, da si vsakdo lahko naroči eno ali več knjig po zelo nizki ceni. Knjige so dobre, poučne in morali bi jih imeti v vsaki hiši.

AMERIŠKI SLOVENCI—ta knjiga obsega 632 strani in mnogo krasnih zgodovinskih slik, je prijazna za čitanje in vam daje veliko pouka o zgodovini Amerike, ameriških Slovencev in naše S. N. P. Jednote. Knjiga vredna $5.00—sedaj $1.50

SLOVENSKO-ANGLEŠKA SLOVNICA—izvrstna poučna knjiga za učenje angleščine in raznimi drugimi pojasnili, vredna $2.00—sedaj.....50c

ZAKON BIOGENEZIJE—ta knjiga pojasnjuje splošni razvoj in naravne zakone, vsebuje veliko poučnega za vsakega človeka, vredna $1.50—sedaj 50c

PATER MALAVENTURA V KABARETU—povest iz življenja ameriških frančiškanov in doživljaji rojaka, vsebuje precej slik, vredna $1.50—sedaj 50c

ZAJEDALCI—povest in slika skritega življenja slovenskih delavcev v Ameriki, vredna $1.75—sedaj.....50c

JIMMIE HIGGINS—zanimiva in krasna povest, spisal dobroznani pisatelj Upton Sinclair, poslovenil I. Molek, vredna $1.00—sedaj.....50c

"HRBTENICA"—drama v treh dejanjih s prologom in epilogom—mehko vezana, stane samo.....10c

"INFORMATOR"—knjižica z vsemi potrebnimi podatki o S. N. P. J.—zelo priporočljiva za člane—stane samo.....10c

Ta znižana cena je veljavna od 1. novembra 1928 pa do 1. aprila 1929.

Odtrgajte ta listek, priložite potrebno svoto v pismo in pošljite na Prosveto.

PROSVETA, 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priloženo vam pošiljam svoto $..... kot naročilo za sledeče knjige:

.....

.....

.....

.....

Knjige pošljite na naslov:

Ime..... Naslov.....

..... Mesto..... Država.....

Priloženo vam pošljem tudi naročnino za list Prosveta svoto $.....

Člani S. N. P. J. plačajo za celo leto $4.80, za pol leta $2.40 in ne člani pa $6.00 oziroma $3.00 za naročnino. (To velja izvzemši Chicago, Cicero in inozemske države.)

Naročila za knjige in za naročnino lahko pošljete denar v registriranem pismu, money order, ali poštne znamke na naslov Prosvete.